Ազգ
Azg armenian daily
10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1994 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ # 216 (719)

Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության աշխատանքային խմբի առաջին նիստը Երեւանում

Այսօր Երեւանում իր աշխատանքը կսկսի Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության (ՍԾՏՀ) գիտության եւ տեխնոլոգիաների դաշտի աշխատանքային խմբի անդրանիկ նիստը: Ինչպես մեզ հայտնեց ՀՀ ԱԳՆ ֆունկցիոնալ հիմնահարցերի վարչության պետ Լեւոն Խաչատրյանը, երկօրյա նիստի ընթացքում ՍԾՏՀ 11 անդամ երկրների ներկայացուցիչները կքննարկեն գիտական համագործակցության հարցեր, համատեղ ծրագրերի մշակման խնդիրներ եւ նման աշխատանքների հնարավորություններ: Հանդիպման օրակարգում ՍԾՏՀ երկրների ակադեմիական ընկերակցությունների ու հիմնարկությունների համագործակցության հիմնահարցերն են: Մասնավորապես, նախատեսվում է օգտագործել այդ ծիսությունների գիտնականների նվաճումները տարածաշրջանի տնտեսական համագործակցության տարբեր ոլորտներում: ՀՀ ԱԳՆ ներկայացուցիչն ընդգծեց, որ ՍԾՏՀ երկրները ձգտում են ստեղծել տեղեկատվական բանկ, ինչպես նաեւ ինքնաֆինանսավորման հիմնադրամ՝ փոքր ու միջին ձեռներեցության տեխնոլոգիական զարգացումը խթանելու նպատակով:

Տ. Լ.

ՂԱՐԱԲԱՂ

ԼՂՀ խորհրդարանի հերթական նիստը նոյեմբերի 23-ին

Երեկ ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահությունը որոշում է կայացրել նոյեմբերի 23-ին հրավիրել ԼՂՀ ԳԽ հերթական նստաշրջան: Այս մասին հաղորդում են ԼՂՀ ԳԽ մամուլի ծառայությունից: Տեղեկացնենք, որ ավելի վաղ ԼՂՀ 21 պատգամավորներ, որոնցից 19-ը զինվորականներ են, դիմել են ԳԽ նախագահությանը՝ խորհրդարանի գործունեությունը մոտ օրերս վերսկսելու առաջարկով: Առաջարկված օրակարգը հետեւյալն է. Լեռնային Ղարաբաղում ռազմական դրության ռեժիմի երկարաձգման մասին, զինապարտության օրենքի մեջ փոփոխություններ եւ լրացումներ մտցնելու մասին, ինչպես նաեւ տարբեր հարցեր:

Նույն նիստում պաշտոնից ազատվել է ԼՂՀ գլխավոր դատախազի տեղակալ Էդուարդ Թեւոսյանը:

Վ. Ա.

Ղարաբաղն Ադրբեջանի կազմում թողնելն անհեթեթություն է

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Օրերս Կալիֆորնիայում տեղի ունեցավ դրամահավաքի երեկո՝ ի նպաստ կոնգրեսական Ռիչարդ Լեմանի վերընտրման պայքարի: Լեմանը, որ Ներկայացուցիչների տանը անդրկովկասյան հարցերի գլխավոր բարեկամներից է, ներկայացնում է Ֆրեզնոյի շրջանը: Լեմանն անցած տարիներին երեք անգամ այցելել է Հայաստան եւ Հայ դատի հանձնախմբի կողմից ստացել է առանձնահատուկ ճիշը՝ հայկական հարցերին միշտ զորավիգ կանգնելու համար: Դրամահավաքի երեկոյի ընթացքում Լեմանը մեկ անգամ եւս հաստատել է իր պատրաստակամությունը՝ զորավիգ կանգնելու Հայաստանին ու Լեռնային Ղարաբաղին: «Տիրող կացությունը հավանաբար չի կարող ընդունելի լինել: Ինչո՞ւ կարող ենք հանդուրժել Թուրքիայի կողմից Հայաստանի շրջափակումը եւ միաժամանակ ցեղասպանություն, հակամարդկային ու ադրբեջանական ճնշումներ տեսած ղարաբաղցիներից պահանջել, որ ընդունեն Ադրբեջանի օրենքի տակ ապրելը: Սա պարզապես անհեթեթություն է», նշել է Լեմանը: Նա միաժամանակ բացատրություններ է տվել Մարդասիրական միջանցքի բանաձեւի մասին, որն իր նախաձեռնությամբ ներկայացվել է Կոնգրեսին:

■ *ԱՆԻ գործակալության հաղորդման համաձայն, ղարաբաղյան խնդրի շուրջ բանակցություններում Ռուսաստանի նախագահի ներկայացուցիչ Վլադիմիր Կազիմիրովը հանդես է եկել հայտարարությամբ, որում ասված է, որ ռուսաստանյան կողմը չի պաշտպանում հայկական մամուլի դրույթները, թե Շուշին հայկական քաղաք է: Նա ընդգծել է, որ ԼՂՀ ինքնավարության հետ կապված ինքը խնդիր է, որ հայկական զորքերը դուրս գան ինչ-որ մեկ կայանից:*

ՆՏ

Ռուս սահմանապահները չեն հեռանա հարավային սահմաններից

Ռուսաստանի համապետական սահմանապահ ծառայությունը հերքում է զանգվածային լրատվության որոշ միջոցների հաղորդումը ԱՊՀ-ի հարավային պետություններից զորքերը հանելու մասին: Ինչպես նոյեմբերի 8-ին ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցին ասել են այդ գերատեսչության մամուլ բյուրոյում, համագործակցության պահպանության գործում ոչ մի փոփոխություն չի սպասվում: Ռուսաստանի եւ Միջին Ասիայի պետությունների զորամիավորումներից զինվորներով եւ սերժանտներով համալրվող Ռուսաստանի ուղեկալներն ու ջոկատները այսուհետեւ էլ կկատարեն այն խնդիրները, որոնք միջպետական համաձայնագրերով սահմանված են ԱՊՀ-ի երկրներում: Ռուսաստանի սահմանապահ զորքերը, ՌԴ-ի սահմանապահ զորքերի գլխավոր շտաբի մասնագետների կարծիքով, ոչ միայն պահպանում են սահմանները, այլեւ իրենց ներկայությամբ կայունացնում են իրադրությունը: Մասնավորապես, Տաջիկստանում եւ Կրղզստանում նրանք փակում են ԱՊՀ-ի երկրներ զենք եւ թմրադեղեր անցկացնելու ուղիները, զսպում անլեգալ գաղթի հոսքերը:

Սովետսկայա

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ

Քլինթոնը մտահոգ է Կիպրոսի հարցի տեղքայլից

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, USIS: Նախագահ Քլինթոնը նոյեմբերի 7-ին կոնգրեսին հղած զեկուցագրում խոր մտահոգություն հայտնեց Կիպրոսի հարցի կարգավորման գործընթացում «առաջադիմության բացակայության» առթիվ, մասնավորապես՝ նախագահ Գլաֆկոս Քլերիդիսի եւ Կիպրոսի թուրք համայնքի ներկայացուցիչ Ռաուֆ Դենքթաշի միջեւ դեմ առ դեմ հանդիպում կազմակերպելու գործում: Ըստ Քլինթոնի, այդպիսի հանդիպումը «ճակատագրական» կարող էր լինել Կիպրոսի հարցի լուծման համար: Հիշեցնենք, որ նախագահ Քլինթոնը հոկտեմբերի 21-ին Ջեյմս Ուիլյամսին նշանակել էր ԱՄՆ-ի հատուկ համակարգող Կիպրոսում: Նա շուտով այցելելու է Աթենք, Անկարա եւ Նիկոսիա, բանակցելու համար կողմերի հետ:

ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆ

Կրթության համակարգի խնդիրը լուծում չունի՞

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Երեկ առավոտյան Գերագույն խորհրդում պետք է վերջապես որոշում կայացվեր հանրապետության դպրոցական համակարգում ստեղծված իրավիճակի վերաբերյալ: Եւ քանի որ, ինչպես լինում է սովորաբար, առավոտյան կրկին քվորում չկար, հրապարակվեցին ԳԽ այն 96 պատգամավորների անունները, որոնք բացակայել են նիստերի առելի քան 50 տոկոսից: Բավական է նշել միայն, որ նրանց մեծ մասն աշխատում է գործադիր իշխանության համակարգում: Ինչեւէ:

Նախօրեին պատգամավոր Ռաֆայել Ղազարյանը խնդրել էր քննարկումը տեղափոխել հաջորդ օր, քանի որ անհրաժեշտություն էր առաջացել կառավարությունից լրացուցիչ տեղեկություններ ստանալ դպրոցական համակարգի վիճակը բարելավելու նպատակով կառավարության միջոցառումների վերաբերյալ: Եւ ահա քննարկումից առաջ նա հայտարարեց, թե այս տարի կրթության ոլորտին հատկացվել է հանրապետության ազգային եկամտի 4 տոկոսը կամ բյուջեի մոտ 10 տոկոսը, եւ կառավարությունը չի համաձայնվել այդ համակարգին այսուհետեւ (1995 թ.) հատկացնել ազգային եկամտի 10 տոկոսը: Ըստ Ռաֆայել Ղազարյանի, երբ որոշման նախագծի առաջին երկու կետերի վերաբերյալ որոշակի նախնական համաձայնություն կա, ապա երրորդ կետի վերաբերյալ (այն կոնկրետ թվեր է նախատեսում) կարող են լինել այլընտրանքային տարբերակներ:

Դրանք են. կառավարությունը պետք է կրթության ոլորտին հատկացնի ազգային եկամտի առնվազն 7 տոկոսը:

Տես # էջ 2

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Վարձկանին մահապատժի փոխարեն 25 տարի

ԳԱՅԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ: ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության այսօրվա նիստը, հաշվի առնելով «Միջազգային ներում» կազմակերպության ակտիվիստների, ավրաֆ նական համայնքների ղեկավարների, ճանաչված հասարակական գործիչների եւ կազմակերպությունների, «Հելսինկյան նախաձեռնություն 92» ԼՂՀ կոմիտեի բազմաթիվ դիմումներն ու խնդրագրերը, որոշել է ադրբեջանական բանակի ռուսաստանցի վարձկան օպերատոր Յուրի Ըե լիչենկոյի պատժի բարձրագույն չափը փոխարինել 25 տարվա ազատազրկմամբ: Այս մասին հաղորդում են ԼՂՀ ԳԽ մամուլի ծառայությունից: Հիշեցնենք, որ վարձկանին ինքնաթիռը 16 անգամ ռմբակոծել է հանրապետության բնակավայրերը, որին հետեւանքով զոհվել եւ վիրավորվել են տասնյակ հայեր:

ԾՈՒԽԱ

Ոչ «Յուպիտեր» եւ ոչ էլ «Մարս», սնանկացած «Մերկուրին» չի ուզում փախչել Հայաստանից

ՌՈՒԶԱՆ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Այսօրվա տեղեկացրին երեկ «Մերկուրի» փակ բաժնետիրական ընկերության տնօրենները՝ Երեւանի կինոստուդիայի կազմակերպված հավաքում, որը ավանդատուներին հրավիրել էին սնանկացման իրավիճակից դուրս գալու համար լուծում գտնելու: Գլխավոր տնօրեն Նորայր Յոսյան բացատրեց. «Հանրապետության մի շարք սնանկացած ինվեստիցիոն հաստատությունների ղեկավարներ փախուստի են դիմում, բայց մենք ոչ մի տեղ չենք փախչելու»: «Իր մնում եմ ինչ», դարձվածքից առ ձայնանման ավանդատու մի կին:

Հավաքը նկարահանելու համար կինոստուդիայի բակ էր ժամանել ՀՀ հեռուստաընկերության շարժական խումբը նկարահանման 3 խցիկներով ու օպերատորներով, ինչը չարժանացավ «պահանջատերերի» խրախուսանքին: Ըստ պարզաբանումների, նկարահանումների նախաձեռնության հեղինակը հեռուստատեսությունն էր:

Նորայր Յոսյանը ներկայացրեց 91 թ. ստեղծված ընկերության երեքամյա գործունեությունը նշելով, որ «Մերկուրին» Հայաստանում առաջին գույքի առ ու վաճառքով զբաղվող առաջին հաստատություններից էր: 93 թ. փետրվարից այն ներդրումներ է սկսել ընդունել բնակչությունից: Վերցնելով իրենց ճեղ նարկների հաշվով կամ անհայտ եղել է: Նա հայտնեց, որ 94 թ. մայիսից այն սկսել է վճարել նաեւ բնեղենի ներմուծմամբ, որը 2-3 ամիս շահույթ բերելուց հետո խափանվել է «վերադարձ կողմի անազնիվ գործողությունների հետեւանքով»:

Տես # էջ 2

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուսաստանի Պետդուման պատրաստվում է ճանաչել ու դատապարտել Հայոց Ցեղասպանությունը

ՄՈՍԿՎԱ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Հայաստանի կոմունիստական կուսակցության կենտրոնական կոմիտեի առաջին քարտուղար Սերգեյ Բադալյանը նոյեմբերի 1-ին, ՌԴ Պետդումայի համառուսական քաղաքական եւ կրոնական կազմակերպությունների հետ կապի գծով կոմիտեի նախագահ, ՌԴ կոմկուսի փոխնախագահ Վիկտոր Զորկալցեւի ներկայությամբ Ռուսաստանի Պետական Դումայի նախագահ Իվան Ռիբկինին է փոխանցել Ռուսաստանի կողմից հայերի 1915 թվականի ցեղասպանության ճանաչմանն առնչվող հայկական կողմի նախապատրաստած փաստաթղթերի մի փաթեթ, որ ընդգրկված է համառուսական Նախագահ Իվան Ռիբկինին, ինչպես նաեւ տեղեկանք Օսմանյան Թուրքիայում հայերի ցեղասպանության մասին. 1988 թվականի նոյեմբերի 22-ին ընդունված ՀԽՍՀ օրենքը 1915 թվականի ցեղասպանության դատապարտման մասին, 1987 թվականի հունիսի 18-ին Եվրախորհրդարանի կողմից ընդունված բանաձեւը Հայկական հարցի քաղաքական լուծման մասին: Փաթեթում ընդգրկված է նաեւ ՌԴ Պետդումայի որոշման նախագիծը, որը Իվան Ռիբկինն արդեն իսկ հաստատել է Դումայի ԱՊՀ հարցերով հանձնաժողովի նախագահ Զատուլինին եւ միջազգային հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Լուկինին՝ հարցը քննարկման նախապատրաստելու եւ Պետդումայի խորհրդի նոյեմբերի 10-ի կամ 11-ի նիստին ներկայացնելու համար:

Որոշման նախագծում ասված է. «1915 թվականին Օսմանյան Թուրքիայի կառավարության կողմից իրականացված հայերի ցեղասպանության 80-ամյա տարելիցի առթիվ Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դուման հայտնում է իր խոր զավակցությունը ու համերաշխությունը հայ ժողովրդին: Եղեռնով 1948 թվականի դեկտեմբերի 9-ի Ցեղասպանության հանցագործությունների կանխարգելման եւ դրա համար պատժի ենթարկելու մասին կոնվենցիայից, 1948 թվականի դեկտեմբերի 10-ի Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրից, Նյուրնբերգյան սկզբունքներից, որ ճանաչվել են միջազգային իրավունքի հանձնաժողովի եւ հաստատված ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի կողմից 1951 թվականին, պատերազմի եւ մարդկության դեմ գործած հանցագործությունների պատժման անժամանցելիության մասին 1968 թվականի կոնվենցիայից, Ռուսաստանի Դաշնության Պետական դուման որոշում է. ճանաչել եւ դատապարտել 1915 թվականի հայերի ցեղասպանությունը Օսմանյան Թուրքիայում, միաժամանակ դատապարտել ցեղասպանության բոլոր ձեւերն ու դրսեւորումները ժամանակակից աշխարհում, որպես մարդկության հանցագործության ալք մարդկության դեմ»:

Արազ Ալիզադե. Ոչ ոք ինքնակամ չի վերադարձնի զավթած տարածքները

ԲԱՔՈՒ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Խոսելով ԱՄՆ-ի գլխավոր դատախազ Ռասուլ Ռասուլ Դուլիի Ադրբեջան կատարած այցի մասին, Ադրբեջանի սոցիալ դեմոկրատական կուսակցության (ԱՍԴԿ) նախագահ Արազ Ալիզադեն հայտարարել է. «Ձարմանալի չէ, որ Միլլի մեջլիսի նիստում Ռասուլ Դուլին ոչ մի խոսք չասաց Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման մասին եւ Հայաստանին չանվանեց ագրեսոր: Այդ հարցերը բարձրացրել Ադրբեջանի նախագահը: Այդ դրսեւորմամբ կարծում եմ, որ ԱՄՆ-ի գլխավոր դատախազի այցը հանրապետություն չի կարող արմատականորեն փոխել որեւէ բան»: ԱՍԴԿ-ի նախագահը ավելացրել է, որ Ալիեւը բերեւս փորձի ավելի առաջ ստորագրել Մեծ քաղաքական համաձայնագիր, որը սոցիալ դեմոկրատներն անփոփում են կարեւոր քայլ: Արազ Ալիզադեի կարծիքով, այս ԱՍԴԿ-ի գլխավոր քննադատի կարծիքով. Արբ- րեջանի համար միակ ելքը հայերենական պատերազմի մղելն է: Հարցի լուծումը ոչ նույնն է, որ ոչ ոք հաճելի չի տեսնի Ադրբեջանի հետ եւ չի բանակցի, առանց եւ ինքնակամ չի վերադարձնի մեզ տարածքները զավթած տարածքները:

Խոսելով ընդդիմության պետությունների միության ստեղծման մասին, Ալիզադեն հայտարարել է, որ չի հավատում այդպիսի միությանը եւ գտնում է, որ ոչ Ղազախստանը, ոչ Ռուսաստանը, ոչ Թուրքմենստանը չեն օգնի Ադրբեջանին եկեղեցին իրենց շահերից: ԱՍԴԿ նախագահն ավելացրել է, որ «մենք ապրում ենք 20-րդ դարի վերջում եւ ինչպես տեսնում ենք, միայնակ երրորդ ավելի դժվարանալի է, քան միայնակ թշնամությունը»:

digitised by A.R.A.R.@

ՌԱԿ

Հանրապետական վարչության հայտարարությունը

Հաշվի առնելով ՀՀ ԳԽ ում տեղական ինքնակառավարման հանձնաժողովի նախագահ Արշակ Սադոյանի հարցազրույցը, ըստ որի «սեփականաշնորհման անվան տակ տեղի է ունենում համաժողովրդական սեփականության թալան», եւ որին անմիջականորեն մասնակցում է ՀՀ ԳԽ ում ՌԱԿ պատգամավորական խմբակցության անդամ Վարդան Պետրոսյանը, ՌԱԿ Հանրապետական Վարչությունը հայտարարում է.

1. Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը եւ նրա մարմինները ոչ մի առնչություն չեն ունեցել եւ չունեն «Սասունցի Դավիթ» եւ «Գայ» ՍՊ ընկերությունների հետ եւ հետեւաբար ոչ մի պատասխանատվություն չեն կրում նրանց հետ կապված որեւէ գործարքի համար:

2. ՌԱԿ անդամ Վարդան Պետրոսյանի վերաբերյալ Արշակ Սադոյանի ներկայացրած մեղադրանքների առնչությամբ, խնդրում է վերջինիս իր մեղադրանքները հաստատող փաստերը, եթե այդպիսիք կան, տրամադրել ՌԱԿ Հանրապետական վարչությանը:

3. Վ. Պետրոսյանի վերաբերյալ ԳԽ ում եւ մամուլում տեղ գտած հայտարարությունները ու մեղադրանքները քննարկման խնդիր դարձնել ՌԱԿ կարգապահական ատյանում, որի եզրակացությունը լսել Հանրապետական վարչության նիստում:

«Գեւորգ Ահարոնյան» ակումբը Վանաձորի լրագրողներին

«Ազգի» ընթերցողներին արդեն հայտնի է ՌԱԿ Վանաձորի «Գեւորգ Ահարոնյան» նորաստեղծ ակումբի բարեգործությունների մասին. դրա խորհուրդը ՀՊՍ Վանաձորի բաժանմունքին ցուցաբերած նյութական աջակցությունն էր: Օրերս ակումբը դարձավ շնորհակալ մեկ այլ նախաձեռնության հեղինակ. նյութական օգնություն ցույց տվեց «Վերածնունդ» թերթի մի խումբ լրագրողների: Ցուրտ ու գորշ այս օրերին ստեղծագործողի նկատմամբ ցուցաբերված ցանկացած ուշադրություն նոր լիցք է հաղորդում նրան:

ԱՌ.-ՎԵՆ ՄԻԿՈՅԱՆ

«Իմ եռամյա լռությունը պայմանավորված էր այն հանգամանքով, որ ես, լինելով պետանվտանգության սպա, բարոյական իրավունք չունեի դիմելու զանգվածային լրատվության միջոցներին», այսպես սկսելով իր առաջին մամուլի ասուլիսը, ԱԱՊՎ մայոր Ռուբեն Եսայանը, որը 1985 թվականից աշխատել է պետանվտանգության համակարգում, լրագրողներին ծանոթացրեց իր դեմ հարուցված քրեական գործի հետ կապված մանրամասներին եւ այսօրվա ԱԱՊՎ ում տիրող իրավիճակին:

Նա հավաստիացրեց, որ չի հրապարակվի այնպիսի փաստեր, որոնք պարունակեն պետական գաղտնիք կամ հակառակ ազգային անվտանգության շահերին: Նշելով, որ գործի իրավաբանական կողմին ինքը չի անդրադառնա, քանի որ այդ մասին մանրամասն տպագրվել է «Գոլոս Արմենիի» թերթում, Ռուբեն Եսայանը հայտնեց, որ հետաքննության ընթացքում իրեն մեղադրող ոչ մի ապացույց չի գտնվել: Մինչդեռ իրեն ներկայացվել էին 3 մեղադրանք. ա) լրտեսություն Վահան Ավագյանի հետ, բ) Աշոտ Դաբաղյանի հետ տասնյակ միլիոնների յուրացում, գ) 2

ԱՍՈՒԼԻՍ

Ռուբեն Եսայանը բացում է փակագծերը

Ռուբեն Եսայանի ասելով, ամեն ինչ սկսվեց այն օրից, երբ Աշոտ Մանուչարյանը հանրահայտ ասուլիսում մերկացրեց հանրապետության իշխանություններին, որից հետո, չգտնելով վերջինիս դեմ որեւէ պախարակող փաստ, որոշեցին վարկաբեկել նրա շրջապատին: Ինքը Եսայանը մտերիմ է եղել Վահան Ավագյանի հետ, բայց իրեն Աշոտ Մանուչարյանի շրջապատի մարդ չի համարում: 1994 թ. ապրիլի 2-ին Ռուբեն Եսայանը ձերբակալվել է, 1994 թ. հուլիսի 28-ին փոխվել է խափանման միջոցը, իսկ 1994 թվականի հոկտեմբերի 28-ին հանրապետության զինվորական դատախազությունը քրեական գործը կարճել է, ելնելով իրադրության փոփոխությունից: Իսկ դա նշանակում է, թե պետությունն իրեն մեղավոր է ճանաչում, բայց ազատում է, նկատի ունենալով, որ նա հասարակության համար որեւէ վտանգ չի ներկայացնում: Ռուբեն Եսայանի ասելով, նոյեմբերի 5-ին այդ մասին իրեն տեղեկացրել են, իսկ նոյեմբերի 7-ին ինքը դիմում է գրել իսկական զինվորական ծառայությունից եւ ԱԱՊՎ-ից ազատվելու մասին, նշելով, որ Դավիթ Շահնազարյանի ղեկավարած կազմակերպությունում ինքն այլեւս չի կարող աշխատել: Ռուբեն Եսայանը հայտնեց, որ ինքն երբեք մեկ դոլարի արժեքների յուրացում Վահան Շիրխանյանի հետ: Ընդ որում ոչ Դաբաղյանի եւ ոչ էլ Շիրխանյանի հետ Եսայանը ծանոթ չի եղել: Իսկ զինվորական դատախազությունը այդ մեղադրանքների անբավարար լինելու պատճառով դրանք նույնիսկ գործի մեջ չի մտցրել: Մինչդեռ Եսայանին բռնել են մի այլ պատճառաբանությամբ, մեղադրելով ակտավորված եւ ոչնչացման ենթակա գործերը պահելու մեջ: Եսայանը պատասխանեց, թե օբյեկտիվ պատճառներով չի ոչնչացրել. հիվանդացել է, ակադեմիական արձակուրդի մեջ է եղել, ավտովթարից հետո պառկել է հիվանդանոցում, այնուհետեւ նախագահի ազգային անվտանգության գծով գլխավոր խորհրդականի աշխատակազմից գործուղվել է, եւ մինչ այդ ԱԱՊՎ-ի օպերատիվ աշխատանքի հետ որեւէ գործ չի ունեցել: Ինչ վերաբերում է Վահան Ավագյանին, ապա Ռուբեն Եսայանը նրան համարում է ազնիվ ու նվիրված քաղաքացի, որն այժմ քաղաքական բանտարկյալ է: Նրա կարծիքով, Վահան Ավագյանին մեղադրել են 1988 թ.-ի հրահանգով, որոնք 1991-1994 թթ. ընթացքում չեն իրականացվել նույնիսկ հանրապետության նախագահի ապարատում, որը գոյություն չի ունեցել գաղտնի մարմնի ռեժիմ, եւ օտարերկրյա քաղաքացի: Ուստի 1988 թ.-ի հրահանգը լիովին անընդունելի է ներկա պայմաններում կիրառելու առումով:

«Երբ Վահան Ավագյանն իրոք լրտես լիներ, ապա նա նման ճանապարհով չէր տեղափոխի համակարգչային երիզները, քանի որ ցանկացած լրատվություն նա կարող էր հաղորդել մոդեմ կապով», ասաց Ռ. Եսայանը, նշելով, թե Հայաստանում ընդհանրապես ոչ մի հսկողություն չկա մոդեմ կապի վրա: ԱԱՊՎ մայորը հայտնեց նաեւ, թե Գերագույն խորհրդում պետք է մի մշտական հանձնաժողով ստեղծել, որը կվերահսկի անվտանգության մարմիններին, քանի որ ԱԱՊՎ-ի փետրվարյան լուծարումից հետո այդ կազմակերպությունն ավելի քայքայվել է. այնտեղից հեռացվել են տասնյակ կադրային սպաներ, որոնց կորուստն անդառնալի կլինի անվտանգության ողջ համակարգի համար:

Միեւնույն ժամանակ, Ռուբեն Եսայանը համոզված է, որ կգա ժամանակ, երբ ինքն ու իր ընկերները կրկին կվերադառնան անվտանգության համակարգ: «Համենայնդեպս, Դավիթ Շահնազարյանի օրոք դա չի կատարվի», եզրափակեց նա:

Ա. Հ.

ռաս-ռասերը, որոնք գաղտնի լրատվությանը ծանոթանալու իրավունք չեն ունեցել, օգտվել են պաշտոնական գաղտնի փաստաթղթերից ու լրատվությունից: Ընդ որում գաղտնի լրատվությանը ծանոթանալու իրավունք չեն ունեցել նաեւ Աշոտ Մանուչարյանն ու Վահան Ավագյանը, քանի որ նրանց պաշտոնները 1988 թվականի հրահանգի մեջ չկան: Այնուհետեւ, այդ նույն հրահանգով արգելվում է արտասահմանցիների մուտքը գաղտնի լրատվություն պարունակող մարմիններ, մինչդեռ ՀՀ նախագահի ապարատում աշխատում են երկու

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Կրթության խնդիրը լուծում չունի՞

Սկիզբը էջ 1

երկրորդ՝ ներքին համախառն արտադրանքի 6 տոկոսը, երրորդ՝ ուսուցիչների նվազագույն աշխատավարձը պետք է հասցվի արդյունաբերության բնագավառում աշխատողների միջին աշխատավարձին, չորրորդ՝ մինչեւ 1995 թ. բյուջեի քննարկումը պետք է նվազագույն աշխատավարձը համապատասխանեցվի սպառողական զամբյուղին, եւ այլն: Սակայն քվեարկություններին նախորդած ելույթները եւ դրանց առաջացրած խառնաշփոթը հանգեցրին նրան, որ բոլոր քվեարկությունները արժանացան նույն բախտին՝ պարզապես չկայացան (չնայած գրանցվել էին 153 պատգամավոր, այնուհանդերձ քվեարկություններին մասնակցում էին 100-110 հոգի): Ի դեպ, հետաքրքիր է, որ պատգամավոր Ռուբեն Թորոսյանը հայտարարեց, թե իրականում այս տարի կրթության ոլորտին հատկացվել է ազգային եկամտի ոչ թե 4, այլ 6 տոկոսը: Իսկ սա նշանակում է, որ երբ նույնիսկ խորհրդարանը որոշի, որ կառավարությունն այսուհետեւ կրթությանը հատկացնելու է 7 տոկոսը, դա հազիվ թե էապես փոխի ուսուցիչների վիճակը:

Մի խոսքով, իրավիճակը փակուղային է, իսկ պետնախարար Արմենակ Ղազարյանին այդ պաշտոնում նշանակելու հարցի վերանայման առաջարկն այդպես էլ չմտավ օրակարգ: Ասացվում է այնուհետեւ, որ կառավարությունն այսօր պարզապես ուսուցիչների վիճակը բարելավելու միջոցներ չունի, իսկ ուսուցման վճարովի համակարգին անցնել այսօր չի կարելի, քանի որ մարդկանց մեծ մասը մի կերպ է օրվա հացը հայթայթում: Ինչպես ընդմիջումներից մեկի ժամանակ միջանցքում ասաց լուսավորության նախարար Հայկ Ղազարյանը, «ես ինքս ի վիճակի չեմ իմ երեխաներին ուղարկել վճարովի դպրոց»: Թերեւս իրավիճակը փակուղային է նաեւ նրանով, որ Գերագույն խորհուրդը փաստորեն անզոր է այդ առթիվ որեւէ հստակ որոշում կայացնել: Համենայն դեպս, երեկվա նիստն այդ է ապացուցում: Մինչդեռ ուսուցիչների գործադուլը տարերայնորեն շարունակվում է:

Իսկ երեկվա նիստի ամենահետաքրքիր իրադարձությունը (որը, ցավոք, որեւէ կապ չուներ քննարկվող հարցերից եւ ոչ մեկի հետ) թերեւս նիստերի դահլիճում տեղադրված տեսախցիկի այրվելն էր, որը ժամանակին կանխվեց Պարույր Հայրիկյանի եւ այլ պատգամավորների ջանքերի շնորհիվ: Մնում է հուսալ, որ մնացած հարցերում եւս պատգամավորները նույնպիսի ակտիվություն կցուցաբերեն, եւ հանրապետությանը հուզող բազմաթիվ խնդիրներ այսուհետեւ իրենց լուծումը կգտնեն՝ եթե ոչ գործնականում, ապա գոնե ԳԽ որոշումների տեսքով:

Երեկ երեկոյան նիստում Գերագույն խորհուրդը, ամփոփելով հանրապետության կրթական համակարգում ստեղծված իրավիճակի քննարկումները, ընդունեց որոշում, որի համաձայն կառավարությանն առաջարկվում է այդ համակարգը ստեղծված իրավիճակից դուրս բերելու գործողությունների ծրագիր մշակել եւ ներկայացնել խորհրդարանին: Փաստորեն սա որոշման ընդարձակ նախագծի միայն կեսն էր, որի վերաբերյալ հաջողվեց որոշում կայացնել: Կառավարության առջեւ ժամկետային սահմանափակումներ չեն դրվում:

ՇՈՒԿԱ

Ոչ «Յուպիտեր» եւ ոչ էլ «Մարս», սնանկացած «Մերկուրին» չի ուզում փախչել Հայաստանից

Սկիզբը էջ 1

Վկայակոչելով բոլոր ինվեստիցիոն ընկերությունների հանդեպ զանգվածային անվստահությունը, նա կոչ արեց խոհեմաբար վճռել հետագա անելիքները. «Երբ անգամ ամենակայուն շվեյցարական բանկի բոլոր ավանդատուները միանգամից պահանջեն իրենց ավանդները, բանկը կսնանկանա»: Նա հայտարարեց նաեւ, որ ընկերությունը պարտքերը մարելու նպատակով վաճառել է նաեւ պահեստային ֆոնդի ամբողջ գույքը (400 հազար դոլար, որը երկու ամսում վճարվել է պարտքերի դիմաց) եւ որ այժմ բացարձակապես անվճարունակ է, մանավանդ հաստատված է պետք «Մերկուրիի» գործունեության շահութաբեր պարտքերի արդյունքները սպասելու համար: Նա այդ պարտքերի թվում նշեց կինոարտադրությունը եւ հրատարակչական գործունեությունը: «Քարերը հավաքելու ժամանակը» վերնագրով արդեն ավարտվել ֆիլմ Ղարաբաղի մասին, որի վրա ծախսվել է 200 հազար դոլար, եւ որի ռեժիսորների անունն այդպես էլ չհիշվեց, չնայած հավաստիացվեց, որ ֆիլմը բարձր արժանիքներ ունի եւ մեծ շահույթ կբերի: «Բոսֆոր» եւս շահույթ բերեց «Մերկուրիին», ասաց նա, «Լրագիրն» իր ստեղծման 6-րդ ամսից հետո դարձավ շահութաբեր, իսկ «Մերկուրիի» հրատարակչական դորմ ամսական 3-4 հազար դոլարի շահույթ է բերում»:

«Մերկուրին» ունի 100 աշխատակից, 700 ավանդատու, «Անի» հյուրանոցում մինչեւ հունվարի 1-ը պայմանագրով վարձակալում է 30 սենյակ: Պարտքը կազմում է 430 հազար դոլար: Պարտքերի մարման ժամկետների ու մեխանիզմների մասին նրա տեղեկատվությանը հաջորդեց բուռն քննարկում, որ նշվեց նաեւ հեռուստատեսությամբ «սիրունիկ տպայով» գովազդը: ՀՀ արդարադատության նախարարությունում գրանցված խաբված ավանդատուների միությանը միանալու հարցը շոշափվեց կարծես մի նոր սոցիալական խավ է գոյանում բանվորագյուղացիամտավորական հանրերժական դաշինքի խորհրդից «խաբված ավանդատուներ»: Ըստ «Սնարք» լրատվական գործակալության երեկվա լուրի Հայաստանում այժմ կա 35 սնանկացած մասնավոր ֆիրմա, որոնք ընկերություններից ներդրումներ են ընդունել: Այդ ընկերությունների ընդհանուր պարտքը քաղաքացիներին կազմում է ամենաքիչը 10 մլն. դոլար):

«Չեմ ուզում, որ դուք էլ համարվեք խաբված», ասաց Ծրանգյանը: «Հիմա որ փախել են մնացածներն ու ինչերը մաս են գալիս, ու հույս էլ չկա մարդկանց կորցրածները տալու են, թե չէ, լավ չի", մարդկանց բողոքը աշխատեն, քանի որ խոսք էլ տալիս են», բարձրախոսի մոտից առաջարկեց «Մերկուրիում» 1000 դոլարից ավելի ներդրում ունեցող մի երիտասարդ: Դրան հակառակ, 6200 դոլարի ներդրում կատարած դարոնը «անվստահություն» հայտնեց բոլոր խոստումներին:

«Որպես խորհրդակցական մարմին, մեր միջից 7 հոգանոց հանձնաժողով ընտրենք, դահլիճից առաջարկեց մեկը. ցանկ եք, մենք ծեր հայր, կօգնենք, ցեխի միջից կհանենք ձեզ, փողերն էլ կվերադարձնենք, ձեր մի քանի հոգու փոխարեն էլ հանձնաժողովին աշխատավարձ կտանք»:

«Մերկուրին» եւ ներկաների մեծ մասը հավանեցին այս առաջարկը:

ՀԱՍԱՌՈՏ

Փոթորկահողմի վնասները

ԵՐԵՒԱՆ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ. ՀՀ արտակարգ իրավիճակների պետվարչության այսօրվա ճշտված տվյալների համաձայն, նոյեմբերի լույս 7-ի գիշերը Եղեգնաձորի շրջանում փոթորկահողմը մոլեգնել է 12 ժամ, քամու արագությունը հասել է վայրկյանում մինչեւ 24 մետրի: Տարերային աղետն ընդգրկել է նաեւ Վայքի շրջանը, Ջերմուկ քաղաքն ու մերձակա գյուղերը: Մասնագետների հաշվարկների համաձայն, Վայքի շրջանում փոթորկի վնասը կազմել է 1,5 միլիոն դրամ, Ջերմուկում եւ մերձակա գյուղերում 5 միլիոն դրամ: Տարերքից ամենից շատ տուժած Եղեգնաձորի շրջանում նյութական վնասը դեռ հաշվարկվում է, բայց հայտնի է, որ վնասվել են բնակելի եւ վարչական շենքերի 9 հազար քառ. մետր տանիքներ:

■ Օրերս Հայաստան են ժամանել «Բժիշկներ առանց սահմանի» միջազգային կազմակերպության Հոլանդական մասնաճյուղի բժիշկները: Նրանց մասնագետների այցի նպատակն է Սպիտակում հոգեկան հիվանդանոցային համալիրի շինարարությունը: Ֆինանսավորման մեծ մասը իր վրա է վերցրել Հոլանդիայի հայ համայնքը: Ենթադրվում է, որ շինարարությունը կիրականացնի բուլղարական մի ֆիրմա:

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅՈՒԼԵՍ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
Ոճը եւ [illegible]
Apple Macintosh
համակարգչային ծառայութիւն «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

[illegible]

Մենք արդեն գրել ենք այն մասին, որ Թուրքմենստանից դուրս քաղաքական ընդդիմության ղեկավարներին, մեղմ ասած, «նեղացնում են»: Թուրքմենստանի պետական անկախության նորոգ տարեդարձի տոնակատարության նախօրեին խափանվել էր ավելին արվեց: Բանը հասավ այնտեղ, որ Ադրբեջանում Ռուսաստանի եւ ԱՄՆ-ի դեսպանություններ պաշտոնական բողոքներ հայտնեցին Թուրքմենստանում իրականացվող բռնությունների դեմ:

Եւ երբ սեպտեմբերի կեսերին չակերտի սարքած այս խարդավանքի միակ նպատակն էր ամեն գնով, մեկ հարվածով գլխատել ընդդիմությունը:

Մինչդեռ հանդիպումներին մասնակցելու եկած հյուրերը տեղյակ չէին այդ ամենին, իսկ երբ գիտեին էլ, չէին արտահայտում իրենց վերաբերմունքը տեղի ունեցող երեւույթների նկատմամբ: Կասկած չկա, որ այդ ղեկավարները, ասենք Թուրքիայինը եւ Ադրբեջանինը, իրենց երկրներում գրեթե նույն ձեւով կկնքեին են Թուրքմենստանի նախագահի գործողությունները իր երկրի համար:

Այսպես, արդեն 1998 թ. միայն քաղաքական կողմը մեսադիր է ձեռք բերել երկու միլիարդ խորանարդ մետր «երկնագույն վառելիք», իսկ մինչեւ 2010 թ. այդ ծավալը կհասցվի 15 միլիարդի: Ասածներում բազմաթիվ պետությունների ղեկավարների հանդիպումից հետո Ադրբեջանի հանդիպումը, բաց Լույսին, տնտեսական հարցերին նվիրված կոնկրետ երկխոսության սկիզբն է:

Ուժերի նման դասավորության պայմաններում հիմնականում ռուսաստանամետ դիրք բռնած եւ Ռու-

ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Թուրքմենստան. Իշխանությունների եւ ընդդիմության դիմակայություն

«անհայտ անձինք» Մոսկվայում ծեծել էին ընդդիմության ղեկավարներին, սակայն մեկ ամիս անց նույն ձեռագրով անձեռնամխելի իրականացվեց Տաշքենդում, բայց արդեն ընդդիմադիրների առեւանգման ձեւով: Այսպես, ձերբակալվեցին երկու լրագրողներ, որոնք «Թուրքմենստան» ընդդիմադիր հիմնադրամի ներկայացուցիչներ են: Թուրքմենի իրավապաշտպանների տեղեկությունների համաձայն, ձերբակալվածների նկատմամբ կիրառվում են ոչ միայն հոգեբանական, այլեւ ֆիզիկական ներգործության միջոցներ, որոնց նպատակն է նրանց ստորագրել տալ քաղաքական ընդդիմության ղեկավար Ավդիկուլիեւին եւ նրա գլխավորած «Թուրքմենիստան» հիմնադրամը վարկաբեկող փաստաթղթեր:

Ընդգծելի հարկ է նշել, որ հանրապետության ընդդիմադիր ուժերը գրեթէ գործողությամբ «չքրագնեցին» հոկտեմբերի 27-ը՝ Անկախության օրը: Մինչդեռ իշխանությունների գործողությունները պայմանավորված էին ընդամենը ընդդիմության ակտիվացմանը վերաբերող «լուրերով»: Դրանցով հիմնականում ներպարվում էր Ադրբեջանում արտերկրի ընդդիմության ղեկավարների մեծ դեսպանի հայտնվելու հնարավորության հանրապետության իշխանությունն անարյուն կերպով իջեցնելու նպատակով:

Սափարմուրադ Նիյազովի վարչակարգի ... Նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովը ընդունեց հանրապետությունում ԱՄՆ-ի դեսպան Հյուլինգսին, որի հայտնեց, որ հանրապետության իշխանությունների հետ ԱՄՆ պետդեպարտամենտի նախկին ԽՍՀՄ տարածքի նորանկախ պետությունների գործերի կոորդինատոր Ջեյմս Քոլինզի հանդիպման ժամանակ խոսվելու է երկրում մարդու իրավունքների եւ ժողովրդավարական չափանիշների հարգման մասին:

Հայտնի չէ, թե դրան ինչպես արձագանքեց նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովը: Պարզ է միայն, որ ամերիկյան կողմը հավանաբար այդ հարցը կշաղկապի 1995 թ. ԱՊՀ երկրներին վարկերի հատկացման խնդրի հետ: Թեեւ նմանօրինակ վարկերը չնչին կլինեն, այնուամենայնիվ տնտեսական խոր ճգնաժամում ապրող հանրապետության համար դրանք կարող են շոշափելի լինել:

Ոգեւորվելով այն բանից, որ իրեն հաջողվել է Թուրքիայի եւ Իրանի հետ մի շարք կարեւոր պայմանագրեր ստորագրել Թուրքմենստան-Իրան-Թուրքիա-Եվրոպա խողովակաշարով բնական գազի փոխադրման վերաբերյալ, հանրապետության նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովը ամենայն հավանականությամբ որոշել է լիովին հրաժարվել Ռուսաստանի «դաշնությունից» եւ կողմնորոշվել դեպի Թուրքիա եւ Արեւմուտք: Մանավանդ, որ այդ կողմնորոշումը շատ ձեռնտու է ռուսաստանից ամեն տեսակ օգնություն ստացող քաղաքական ընդդիմությանը, ինչպես, միայն խանգարում է գործին: Առհասարակ, երբ ընդդիմությունը ժողովրդավարական պետության պարտադիր հատկանիշներից մեկն է, ապա Թուրքմենստանի նման «քաղաք» ունեցող երկրում պարզապես անիմաստ է «ժողովրդավարական ընդդիմություն» հասկացությունը: Խոր միջնադարի ոգով ապրող Սափարմուրադ Նիյազովի վարչակարգն իր ձեռքին է կենտրոնացրել երկրի ամբողջ իշխանությունը: Հանրապետության խավիճակը նույնիսկ անկարելի է համեմատել 30-ական թթ. ստալինյան բռնությունների ժամանակների հետ: Համենայն դեպս, քաղաքական ընդդիմության նախատիպը, լուս երեւույթին, դեռ երկար տարիներ դժվարությունների հետ կապված կլինի նույնիսկ հանրապետությունից դուրս: Ընդդիմության ղեկավարների հանդեպ իշխանությունների նմանօրինակ դաժան վերաբերմունքը վկայում է նաեւ այն մասին, որ վարչակարգը վախենում է ժողովրդական զանգվածների հարանման ըմբոստությունից: Չէ՞ որ Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովի աղաղակավորների արտաքին, ցուցադրական պերճանքի հետեւում թաքնված է քաղաքն ժողովրդի աղքատությունը:

ՌՈՒԶԱՆ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ռուսաստանում նավթի գինը կազմում է համաշխարհային գնի 28 տոկոսը

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՆՈՎՈՍՏԻ: Սպասվում է, որ դեկտեմբերին նավթի 1 տոննայի գինը Ռուսաստանում կհասնի մինչեւ 80 հազար ռուբլի: Վերջին 10 ամիսների ընթացքում այդ ցուցանիշը տատանվում էր 72-76 հազար ռուբլու սահմաններում: Այդ մասին Մոսկվայում կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարեց վառելիքի եւ էներգետիկայի նախարար Յուրի Շաֆրանիկը: Այսօրվա դրությամբ, նավթի գինը Ռուսաստանում կազմում է համաշխարհային մակարդակի 28 տոկոսը, այն դեպքում, երբ այս տարվա հունվարին այն կազմում էր 40 տոկոս:

Ըստ նրա, վառելիքի գների բարձրացումը գործնականում չի ազդում արդյունաբերության մյուս ճյուղերի գների վրա, անցյալում վառելիքաէներգետիկ պաշարների գների կրկնակի բարձրացումը արդյունաբերության մյուս ճյուղերի գների բարձրացման վրա ազդեց 2 տոկոսով:

Խոսելով էներգետիկ պաշարների արտահանման մասին, նախարարը նշել է, որ Ռուսաստանն իր էներգետիկ պաշարները չի վաճառի դեմպինգային գներով:

Ժիրինովսկին համոզված է, որ կընտրվի նախագահ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Այս օրերին ԱՄՆ-ում գտնվող Վլադիմիր Ժիրինովսկին հայտարարել է, թե Ռուսաստանի զինված ուժերը պատրաստ են կարեւոր առաքելներ կատարել, եւ չի բացառվում, որ մոտ կապագայում կատարեն մեծածավալ բազմակետ փախուստներ: Նա հրաժարվել է մեկնաբանել իր առաջարկները, սակայն ավելացրել է, որ հնարավոր է Ռուսաստանում իշխանության անցում ռազմական վարչակարգին: Այս հայտարարությունը նա արել է նոյեմբերի 7-ին երեկոյան ընթրիքում Սան Ֆրանցիսկոյի միջազգային հարցերի համաժողովում:

Նա հայտնեց, որ ինքն ու իր կուսակցությունը պահանջում են ազգայնական վարչակարգի ընտրություններ անցկացնելով, որ ինքը վստահաբար կընտրվի երկրի նախագահ: Ըստ նրա, Ռուսաստանի իշխանությունները ում կկիրառեն ընտրությունները բոլոր շահույթ նպատակով, ինչը, իր խոսքերով, կհանգեցնի քաղաքացիական պատերազմի եւ, գուցե, հարեւանների հետ սահմանային հակամարտությունների:

ԹԲԻԼԻՍԻ

Վրաստանում էլ են ավանդատուները խաբվում...

Էդուարդ Շեւարդնաձեն հայտնել է, որ նախօրյակին Նախարարների կաբինետի նիստի ժամանակ քննարկվել է բնակչության ազատ միջոցների ներգրավման ընկերությունների գործունեությունը: Քննարկումը շարունակվելու է, սակայն արդեն ավանդատուների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: «Պարտավոր եմ խաղաղացինեերին նախազգուշացնել, որ մենք գործ ունենք խաբեբաների հետ, որոնք, օգտվելով մարդկանց անփորձությունից, ցանկանում են հարստանալ: Այդ ամենը տեղի է ունենում տեղական կազմակերպությունների հանցագործ անտարբերության պայմաններում», ասել է Շեւարդնաձեն: ԵՏ

Հովհարային - անջատումներ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Էներգետիկ ճգնաժամը սերտորեն Վրաստանի իշխանություններին գնալ հարեւան հանրապետությունում փորձված ճանապարհով: Այսօրվանից Վրաստանի մայրաքաղաքի բնակելի շենքերը օրական միայն վեց ժամ էլեկտրական հոսանք կստանան: Այն կմիացվի առավոտյան ժամը 7-9-ը եւ երեկոյան ժամը 8-12-ը: Միաժամանակ պետության ղեկավարը հրահանգել է անհապաղ էներգամատակարարում ապահովել առաջին կենսաապահովման օբյեկտների համար:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Միջազգային բանկը Ռուսաստանին կտրամադրի 1,5 մլրդ. դոլլար վարկ

ՄՈՍԿՎԱ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՆՈՎՈՍՏԻ: Այսօր Վերակառուցման եւ զարգացման միջազգային բանկի նախագահ Լուիս Փրեստոնը հանդիպել է Ռուսաստանի վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ, որի ընթացքում նա հաստատել է 1995 թվականին Ռուսաստանին 1,5 մլրդ. դոլլար վարկ տրամադրելու ՎԶՄԲ-ի որոշումը: Այս մասին լրագրողներին հայտարարել է Ռուսաստանի ֆինանսների նախարարի առաջին տեղակալ Անդրեյ Վավիլովը: Նրա խոսքերով, Միջազգային բանկը Ռուսաստանին ընդհանուր առմամբ կտրամադրի 3 մլրդ. դոլլար վարկ:

Վերջին երեք տարիներին Ստավրոպոլ են մեկնել ավելի քան 400 հազար մարդ

ՍՏԱՎՐՈՊՈԼ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍԿԱՐԲ-ԻՆՖՈ-ՊՐԵՍ: Վերջին երեք տարիների ընթացքում Ստավրոպոլ մշտական բնակության են մեկնել 400 հազարից ավելի մարդ, հաղորդել է երկրամասային դումայի փոխխոսնակ Վիկտոր Խլոպոնյան: Միայն երկրամասի կենտրոնը այսօր գերբնակեցված է մեկուկես անգամ:

Արկտիկայից ձգվող խողովակաշարից նավթի արտահոսք

«Գրինփիս» միջավայրի պահպանության հարցերով զբաղվող միջազգային խումբը կիրակի օրը հաղորդել է, որ 90 հազար բարել նավթի արտահոսք է տեղի ունեցել ռուսական Արկտիկայից ձգվող խողովակաշարում առաջացած անցքի հետեւանքով: «Ռոյթեր» գործակալությունը լուրը մեկնաբանելով, ավելացրել է, որ դրանից առաջ ամերիկացիներն էին հայտնաբերել մոտ 2 միլիոն բարել նավթի արտահոսք նույն խողովակաշարից ռուսական Ուսինսկ քաղաքի մոտ: Ռուսական պաշտոնական աղբյուրները հաղորդել են, որ արտահոսքը շատ ավելի փոքր չափերի է եղել:

ԱԲԽԱԶԻԱ

Գալիի շրջանում սպանվել է երկու ոստիկան

ՍՈՒԽՈՒՄ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Աբխազիայի պաշտոնյաները հայտարարել են, որ Վրաստանին սահմանակից Գալիի շրջանում երեկ սպանվել է երկու աբխազ ոստիկան: Աբխազիայի լրատվության եւ մամուլի նախարարն ասել է, որ երկու ոստիկաններն սպանվել են դարանակալության անելիս: Աբխազիայի կառավարությունը մի հայտարարություն է հրապարակել, որ ասվում է, թե այսօրվա հարձակումները կազմակերպում են Վրաստանի իշխանությունները փորձելով խափանել փախստականների վերադարձը Աբխազիա: Վրացական կողմն առայժմ այդ առթիվ հայտարարություն չի արել: Հիշեցնենք, որ արդեն մի քանի ամիս է, ինչ երկու կողմերը բանակցություններ են վարում վրացի փախստականներին Աբխազիա վերադարձնելու շուրջ: Մինչ այժմ Աբխազիա է վերադարձել վրացիների մի փոքր խումբ:

ԲԱՔՈՒ

Ադրբեջան. Ռուսները՝ հարկադիր զաղթականներ

Ադրբեջանում, մասնավորապես Բաքվում, հակառուսական տրամադրությունները թեեւ երեւույթին հասնում են իրենց գագաթնակետին: Դեռ այս տարվա սեպտեմբերի վերջերին Բաքվում Ռուսաստանի դեսպանությունը նոտա հղեց Ադրբեջանի արտգործնախարարությանը, որտեղ նշվում էր Բաքու քաղաքում ռուսալեզու քաղաքացիների բնակարանների զավթման 102 դեպք: Փաստաթղթում նշված էր, որ ռուսական կողմը ծգտում է հասնել այն բանին, որ բնակարանները կորցրած անձանց բնակության շրջանների գործադիր իշխանությունները տան զավթման փաստը հավաստող փաստաթուղթ, որպեսզի դրա հիման վրա ռուսական կողմը կարողանա միջնորդել այդ անձանց զաղթականներ ճանաչելու հարցում, եւ որպեսզի այդ անձինք Ռուսաստան մեկնելու դեպքում կարողանան Ադրբեջանի կառավարությանը պահանջ ներկայացնել իրենց սեփականության վերաբերյալ: Դատելով այն բանից, թե ինչպես են հետաքննվում ռուսալեզու բնակչության «գործերը» (102 գործից ոչ մեկի առթիվ միջոցներ չեն ձեռնարկվել), կարելի է ենթադրել, որ ռուսալեզու բնակչության զաղթական դառնալու գործընթացը դրված է պետական մակարդակի վրա:

Անհնարին համար պարզ դարձավ, որ անցել են այն ժամանակները, երբ Ռուսաստանը Ադրբեջանի ռուսալեզու բնակչության իրավունքների գրեթե բոլոր ոտնահարումների օգտագործում էր որպես այդ հանրապետության ղեկավարության վրա ճնշում գործադրելու միջոց: Ադրբեջանի ղեկավարությունը դիտավորյալ չի «արձագանքում» այդ բոլոր ձեռնարկումներին, ամենայն հավանականությամբ նպատակ ունենալով փոքր-ինչ մեղմացնել իր զաղթականների բնակարանային դժվարությունները, որոնց թիվը հանրապետությունում, ըստ պաշտոնական տվյալների, հասնում է 1 միլիոնի:

Այդ բոլոր հանգամանքների մեջ կա մի շատ կարեւոր դրվագ: Ադրբեջանի Մեջլիսի մեջլիսի մարդու իրավունքների եւ ազգային փոքրամասնությունների հանձնաժողովը գլխավորում է ազգությամբ ռուս մի անձնավորություն: Ըստ երեւույթին, Ադրբեջանի ղեկավարությունը ցանկանում է ունենալ մեկ-երկու ռուս պատգամավոր, քան հազար հանրապետության ամբողջ ռուս համայնքի մասին:

Ու թեեւ պաշտոնական մակարդակով բնակարանների հիշյալ զավթումները քննարկվում են, իրականում, ինչպես վկայեց Բաքվի ՆԳ վարչության պետի տեղակալ Յաշար Ալիեւը, բնակարանների զավթման բոլոր դեպքերը հնարավոր են դարձել տեղական գործադիր իշխանության մարմինների պատասխանատու աշխատողների թողտվության, գուցե նաեւ անմիջական օժանդակության պայմաններում:

Ընդհանուր առմամբ, Ադրբեջանի ղեկավարությունը ձգտում է վարել անկախ արտաքին քաղաքականություն, որի համար, իհարկե, «կոպեկի»: Համենայն դեպս, ներկայումս Բաքվում առկա են հացի ու ջրի մատակարարման ընդհատումներ (լեզգիական Կուսարի շրջանի ջրատարը վնասվել է): Իսկ Ադրբեջանի նոր բարեկամ Թուրքիան համաձայնել է հանրապետությանը վաճառել հացի այնքան քանակություն, որը կկազմի է ամենամեծ պաշարի լոկ 1/6-ը: Ու սա տեղի է ունենում ձմռան շեմին...

Ա. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

Սփյուռք-հայրենիք

– 1988-ի դեկտեմբերից սկսած բազմաթիվ անգամ եղել եք Հայաստանում և Արցախում: Այժմ ի՞նչ ծրագրով եք հայրենիք եկել:

– Այս այցելությունս եւս «Մեղմէ տաքրից» ֆոր առմինյընս» կազմակերպության ծրագրի մի մասն է եւ օգտագործման շարունակությունը: Այս տարի մեր կազմակերպությունը հայրենիք է ուղարկել 42 բեռնարկղ (կոնտեյներ), շուրջ 3 միլիոն դոլարի բժշկական սարքավորումներ եւ դեղամիջոցներ, որոնցից 36-ը տրամադրվել է Արցախին: Ես այժմ ճշտում եմ, թե մեր ուղարկած սարքավորումները օգտագործվո՞ւմ են, թե ոչ, ի՞նչ դժվարություններ կան դրանց օգտագործման բժշկական նորագույն տեխնոլոգիաները յուրացնելու խնդրում: Ծրագրի հաջորդ մասը վերաբերում է մեր կազմակերպության կողմից երեխաների սրտի վիրահատման կենտրոնի օգնության խնդրին, որի պատասխանատուն է «Մեղմէ տաքրիչի» տեղական մասնաճյուղի ներկայացուցիչ Արթուր Հովհաննիսյանը:

է դանդաղում: Արցախը մեր «ծառն» է: Արցախը իր հերթին մեզ հոգեկան ավյուն եւ ուժ է տալիս: Ու մենք ավելի մեծ եռանդով ենք վերսկսում օգնության մեր գործը, ծգտում սփյուռքում շատ-շատերին ընդգրկել այս բարեգործության մեջ: Ես ինձ հետ բերել եմ «Ալինկա» տիկնոջ ռազմիկային ճառընտրական 302 արտադրության սարք: Նման գործիքներ եւ բերել էի դեռ 1992-ի ապրիլին Շուշիի ազատագրումից առաջ: Ինձ հայտնի է, որ դրանց օգնությամբ փրկարար գործողություններ արագորեն տեղեկացվում են վիրավորների գտնվելու վայրի մասին եւ ճակատային գծից բերվում տեղափոխում: Այդպես փրկվել են հարյուրավոր տղաների կյանքեր: Ես Արցախ եմ բերել շուրջ 2 հազար նման սարքեր: Իսկ Արցախի հետ իմ առանձնահատուկ կապը երևի գալիս է իմ նախնիների ծննդավայրից Ուրֆայից: 1895 թվականի ջարդերի ժամանակ թուրքերը սպանել են ողջերին: Հայրս մեծացել է Ուրֆայի ամերիկյան որ-

ֆիլմերի միջոցով հանգել է, թե ինչ ծավալի գործ ենք կատարում հայրենիքին օգնելու համար: Նրանք գիտեն, որ իրենց ներդրումը նպատակին է հասնում: Իսկ հանգամանքները տարբեր ճանապարհներ կան: Անենք, կենտրոններ կամ հարանմիները ամբողջ ճանապարհն բերելով հայտնաբերում են, որ նվերների փոխարեն ծառաները կատարեն «Մեղմէ տաքրիչի» հասցեին: Սակայն մեր հիմնական գումարները գոյանում են ամենամյա հեռուստամարաթոնի ժամանակ, որ սկսել ենք 1989 թվականից: Սա սփյուռքում հայերի կողմից կազմակերպված նման առաջին միջոցառումն էր: Մենք ամերիկյան ռուս հեռուստակայանների ենք դիմում ու բացատրում, որ մեզ ժամ հատկացնելու համար: Ցույց ենք տալիս Արցախի վիճակը: Ժողովուրդը նվիրատվություններ է անում այս կամ այն ծրագրի համար: Մեր կազմակերպությունն էլ կատարում է համապատասխան գնումներ եւ ուղարկում հայրենիք:

նություն չկա, բարաքները անտանելի խոսի մեջ են: Ես ուզում եմ ամեն ինչ ճշտությամբ ցույց տալ սփյուռքի հայությանը: Համոզված եմ, որ շատերը կձգտեն օգնել մեր ժողովրդին, սփռահոծար կզիջեն իրենց խնայողությունների մի մասը: Այս դեպքում է, որ մարդիկ կապված են մայր հայրենիքի հետ, ինչպես եւ ասվելի մոտ են զգում իրար: Դրա մեջ է մեր զորությունը: Պետք է այս հարցում միավորվեն բոլոր կազմակերպությունները ու կուսակցություններ: Հայրենիքի, պետության շահերը վեր են ամեն ինչից: Թերեւս, մենք պետք է հայրենասիրությունից անցնենք հայրենապաշտության, այդ կերպ մենք չենք կարող բավարար չափով օգնություն ցույց տալ հայրենիքին: Ես այն կարծիքին եմ, որ սփյուռքը դեռեւս չի կատարել իր պարտականությունը հայրենիքի հանդեպ: Օրինակ, հրեա ժողովուրդը Ամերիկայում անցած տարի հանգանակել էր մեկ միլիարդ 200 միլիոն դոլար: Երբ ԱՄՆ-ում մենք

նությունը, մանավանդ ու դեղատրանն ու մի շարք ֆոնդեր իրենց վրա են վերցել մարդասիրական այս գործը:

– Ինձ հետաքրքրում է «Մեղմէ տաքրիչի» ուղարկած դեղերի ժամկետների խնդիրը:

– Մեր վերջին բեռնարկղերը մեծ մասամբ դեղեր են պարունակում: Ամերիկյան ընկերություններից ստացված դեղերը առնվազն 6 ամսվա ժամկետ ունեն: Սակայն դուրս ժամանակ է ծախսվում դեղարանի ուղարկելու հնարավորության ձևով բերելու հարցում: Այդ բեռները մի քանի ամիս ճանապարհին են անցնում: Բեռները տեղ են հասնում ու մի քանի ամիս մնում պահեստներում: Լրանում է 6 ամիսն, ու վերադառձ ծարժինները ի յար ամենի հայտնում են, թե «Մեղմէ տաքրիչը» ժամկետանց դեղեր է ուղարկել: Ես ամերիկյան դեղագործական ընկերություններից երբեմն նամակ եմ բերել, որոնք հաստատում են, որ այդ ժամկետանց դեղերը, մանավանդ

Հայրենասիրությունից հայրենապաշտություն

Հեռուստամարաթոն ի նպաստ Հայաստանի եւ Արցախի

Երեք շաբաթ է, ինչ հայրենիքում է գտնվում լոսանջելեսցի հայտնի բժիշկ, ուռոլոգ, «Բժշկական օգնություն հայերին» (Medical Outreach for Armenians) բարեգործական կազմակերպության հիմնադիր նախագահ Վարդգես Նազարյանը: Ներկայացնում ենք զրույց, հրապարակախոս ՌՈՒԲԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆԻ զրույցը անվանի բժշկի հետ.

Ինձ հետ Հայաստան է եկել բժիշկ Ժան Օրյանը Թենեսիի նահանգից: Առաջին անգամ նա Արցախ էր եկել 1992-ի ապրիլին, երբ Շուշիից կրակ էր բացվում Ստեփանակերտի վրա: Ժանը իր հետ բերել է 30 հատորանոց «Բրիտանիկա» հանրագիտարանի վերջին հրատարակությունը եւ նվիրել Արցախի պետական համալսարանին: Պարոն Օրյանը պետք է տեղում տեղեկանա, թե ինչ կարիքներ ունի համալսարանը, որպեսզի «Մեղմէ տաքրիչը» հոգա այդ մասին: Ցավոք, ես հնարավորություն չունեցա գործակցիս հետ բաժանվելու Արցախում լինելու երջանկությունը, որի պատճառները դեռեւս ինձ համար մութ են ու անհասկանալի: Արցախում ինձ սպասում էին տասնյակ վիրավորներ: Ինձ հետաքրքրում է, թե վիրահատման տեխնիկայում ինչ նախարարակի են հասել արցախցի բժիշկները: Սակայն եւ Հայաստանում տեսա, որ այստեղի հիվանդանոցները ավելի անմխիթար վիճակում են եւ օգնության կարիք ունեն: Կան եւ մասնավոր այլ հարցեր, որոնք լուծման կարիք ունեն: Այդպես, Միջոյանի անվան նոր օրգանական Ռոմիայի ինստիտուտում ստեղծել ենք դեղերի արտադրության հայ-ամերիկա-գերմանական համատեղ ֆիրմա: Այն վճարել գործելու դեպքում Հայաստանին միլիոններ օգուտ կբերի: Ծրագրել ենք նաեւ լուծել Երեւան-Լոս Անջելես հեռուստատեսային ուղիղ կապի խնդիրը: Երեւանի հեռուստատեսությունում կտեղադրենք համապատասխան սարքեր, որոնք կփակագծեն այդ կապը: Դա հնարավորություն կտա այս տարվա նոյեմբերի 24-ի մեր հեռուստամարաթոնի ընթացքում Հայաստանը ուղիղ կերպով կապելու ԱՄՆ-ի, Կանադայի, Հարավային Ամերիկայի, Եվրոպայի հայության հետ: Համոզված եմ, որ սա նաեւ աշխարհում սփռված հայությունը միավորելու խորհուրդն ունի:

– Բայց ես գիտեմ, որ ձեր սարերը վիրաբուժությունն է:

– Անշուշտ: Ես հիմա Երեւանի զինվորական հոսպիտալում վիրահատություններ եմ կատարում: Արցախից էլ են գալիս վիրավորներ:

– Արցախյան գոյամարտը ողջ սփյուռքի հայության զարթոնքի խորանն է, բայց երեւի այլ բերերով էլ եք կապված Արցախ աշխարհին:

– Ինձ համար Արցախը նույն Հայաստանն է: Համահայկական ճակատը այժմ Արցախում է անցնում: Գիտե՞ք, ծառն էլ անընդհատ խնամք

բանկում: Հորեղբայրս Ուրֆայի ու գաստամորշի հետ Միրսիչ Յոթախաղարյանի կինն էր:

–Ե՞րբ եք առաջին անգամ Հայաստան եկել:

– 10 տարի առաջ էր, երբ կինս Մերին, ինձ Հայաստան բերեց: Մինչ այդ էլ ես ինձ հայ էի զգում: Ամեն տարի ապրիլին արծակում էի վերցնում, գնում ամերիկյան դպրոցներ եւ հայկական ցեղասպանության մասին դասախոսություն կարդում, նրանց գրադարաններին ցեղասպանության մասին գրականություն նվիրում: Սակայն Հայաստանը ինձ այլ բան բերեց: Հաջորդ տարի եւ արդեն ցուցադրական վիրահատություններ էի կատարում Երեւանի ուռոլոգիական հիվանդանոցում, ինարկե, ինձ հետ բերած սարքերով ու գործիքներով: Այստեղ նորություն էր ծննդակրի վիրահատությունը փոքրիկ ճեղքով, առանց բացելու: Ինձ հետ շատ ամերիկացի բժիշկներ էին գալիս օգնելու Հայաստանին: «Մեղմէ տաքրիչը» մինչեւ այժմ Հայաստան եւ Արցախ է հասցրել 20 միլիոն դոլարի օգնություն:

– Հետաքրքիր է իմանալ ձեր կազմակերպության մասին դուրս մանրամասներ, եւ ինչպե՞ս եք իրականացնում գումարների հանգանակությունը:

– «Մեղմէ տաքրիչը» 10 տարվա պատմություն ունի: Քանի որ ԱՄՆ-ի կառավարությունը դեմ էր խորհրդային Հայաստանին օգնելուն, մենք ավելացված թսրեցինք «հայերին» արտահայտությունը: Ունենք հինգ տնօրեն: Ավագ որդիս Արա Նազարյանը, բանակցելով կառավարության հետ, կազմակերպության համար ստացավ բարեգործականի կարգավիճակ: Մեր կազմակերպության տնօրեններից են բարեգործ նվիրյալներ Հակոբ Պողոսյանը, դեղագործ Նուբար Բեյիրը Յոնգոնյից, Հակոբ Բաշմալյանը, առեւտրյան նահանգների ներկայացուցիչ Արթուր Հովհաննիսյանը: Միջին արեւմուտքի մասնաճյուղի պատասխանատուն Ժան Օրյանն է: Տարբեր նահանգներում ունենք բազում նվիրյալ տղաներ եւ օրիորդներ: Հարյուրավոր կամավորներ օգնում են մեզ: Ժողովուրդը հավատում է մեզ, քանի որ տեսնու-

Անցյալ տարի մենք հավաքեցինք կես միլիոն դոլար: Սակայն մենք ձգտում ենք խնայողությամբ օգտագործել ժողովրդի հանգանակած միջոցները: Անենք, վերջերս ուղարկված 3 միլիոն դոլար արժողության ապրանքի վրա ծախսել ենք 100 հազար դոլար, այսինքն, յուրաքանչյուր մեկ դոլարով 30 դոլարի ապրանք ենք գնում: Մենք հանձնել ենք դիմում ամերիկյան տարբեր կազմակերպությունների, որ օգնեն Հայաստանին: Շատ դեպքերում մենք հաջողության ենք հասնում, եւ դեղամիջոցները Հարավայիններ կամ առնեք.

Աշխույժ ուղարկելու փոխարեն մեր տնօրինությունն են հանձնում: Մեզ մնում է բերել Հայաստան եւ Արցախ տեղափոխման եւ ճիշտ բաշխման խնդիրը: Այս հարցում եւս դուրս դժվարություններ կան: Այս տարվա մեր հանգամանությունը կտրվի երեխաների սրտի վիրահատման կենտրոնի զարգացմանը, ինչպես նաեւ Հայաստանի եւ Արցախի հիվանդանոցների բարեկարգմանը: Վիրահատությունից սպաս օրերին ես այցելեցի մի շարք այլ հիվանդանոցներ: Ինձ վրա խորը տպավորություն թողեց Սեւանի հոգեբուժական հիվանդանոցը: Տպավորությունը ցնցող էր: Մենք չպետք է թույլ տանք, որ այդ բժշկությունը նման անմխիթար վիճակում հայտնվեն: Ջուր, լույս, տա-

խեսների բժի 10 տոկոսն ենք կազմում, առաջ համեմատական կարգով մեր նպաստը պետք է կազմի 120 միլիոն դոլար: Իսկ մենք դրա մեկ չորրորդն էլ չենք տվել:

– Իսկ հեռուստամարաթոնները հաճախ ու անխափա՞ն են անցնում:

– Ընդհանրապես, առկա է եւ չար նախանձը: Ես կցանկանայի, որ դուրս կազմակերպություններ ոչ թե խանգարեն մեզ դիմումներ հղելով ժողովրդին, որպեսզի չօգնեն, դրամ չտրամադրեն մեր ծրագրին, այլ լավն բեկում բարի նախանձով: Կարող են մեկ այլ ծրագիր ողջունել, ասենք ավերված բնակավայրերի վերականգնումը: Ես տեսել եմ հիմնահատակ ոչնչացված Սոսնյուրը, Թալիշը, Տոնաշենը, Ասկերանը... Ի վերջո, մենք սփյուռք-հայրենիք մի համակարգ ենք ստեղծել, որը գործում է եւ լավ արդյունքներ է հասել: Ինչո՞ւ խանգարել եւ ձգտել ոչնչացնել այն: Չէ՞ որ բոլորիս նպատակները նույնն պետք է լինեն, այն է՝ հայրենիքի երազանքը, պետության ամրապնդումը: Իսկ ահա մեզ մոտ բերքերից մեկում նյութ էր տպագրված, թե իբր միայն մի կուսակցական ֆոնդի է արտոնված հոգալ Արցախի կարիքները, որն անհնար է եւ միանգամայն սխալ մոտեցում է խնդրին: Այն սփյուռքը կրկին տրոհելու միտում ունի:

– Ձեր կազմակերպությունը զոհված ազատամարտիկների ընտանիքներին օգնության համար հատուկ հիմնադրամ էր ստեղծել: Ինչո՞ւ հանկարծ դադարեց գործել:

– Երեւանում եւ Արցախում հազարավոր այրեր կային, որոնց ոչ ոք չէր օգնում: 1992 թվականից սկսած մենք 180 հազար դոլար ենք փոխանցել այդ ֆոնդին: Չարի Բաղդյանի միջնորդությամբ բարեգործական գումարների բաշխումը մենք հանձնեցինք պետական կազմակերպության հատուկ ծրագրերի տեսչությանը: Գումարների բաշխման մասին մենք կանոնավոր հաշվետվություն չէինք ստանում, ինչ որ բան մեզ խորթ էր: Մենք դժգոհ էինք մանավանդ դոլարի կոնվերսիայի գործողություններից: Մեր նվիրատուները եւս դժգոհ էին: Որոշեցինք դադարեցնել ֆոնդի գործու-

դեղահաբերը, նեղված ժամկետը լրանալուց հետո առնվազն 2 տարի պահպանում են ազդեցության 95 տոկոսը: Անձ, որ մենք եւս հանձնել ենք մեր տանը ժամկետանց դեղեր օգտագործում: Ինձ թվում է, Արցախում մի քանի ամիս առաջ դեղերի ցուցադրական իրկիզումը դիտավորություն էր եւ ժողովրդին մոլորեցման նպատակ ուներ: Նշեմ, որ մեր կազմակերպության համար անհնար է բավարար քանակի նոր արտադրված դեղ գնել, քանի որ ամեն մի դեղահաբ, ասենք, հակաբիոտիկանը, 7 դոլար արժե: Ժամկետանց դեղերը առանց վախի կարելի է օգտագործել, ու պետք չէ տագնապի վիճակ ստեղծել, ինարկե, երբ այդ մասնագիտություն չկա: Պարզապես ժողովուրդը պետք է դուրս, կամ հարմարվում է ժամկետանց դեղերի գործածության հետ, կամ էլ զգուշացնում, որ այլեւս դեղեր չբերենք: Իսկ երբ այս դեղերի պատճառով ինչ-որ շփանդակներ չեն կարողանում իրականացնել իրենց դեղերի փաթաթը Շվեյցարիերում, դա արդեն այլ խնդիր է, եւ դրա դեմ անզիջում պայքար է պետք:

– Նոյեմբերի 24-ին «Մեղմէ տաքրիչի» եւ մի շարք այլ կազմակերպությունների համատեղ 10-ժամյա հեռուստամարաթոնն է, որի ընթացքում հանգանակություն կկատարվի ի նպաստ ըջջանակման մեջ գտնվող Հայաստանի եւ Արցախի: Ո՞րն է նվիրատվության սահմանը:

– Հայաստանում գտնվելու ժամանակ մայր Թերեզան նման մի հարցի պատասխանել է այսպես. «Երբ նվիրատվությունից հետո զգաս, որ ընտանիքդ զրկանքի մեջ է, այդ դեպքում հասկիր, որ բավարար չափով գթասիրտ ես եղել»: Ինչ վերաբերում է մեզ, ապա մեր բարեգործական ձեռնարկը տարբերվում է:

Հիմա սփյուռքում մեծ կարողությունների տեր ծեր ու միայնակ հայեր կան, որոնց մահից հետո նրանց ողջ հարստությունը ամերիկյան կառավարությանն է փոխանցվում: Եթե Հայաստանի կառավարությունը կարողանա գտնել նրանց եւ սիրաշահել, ապա նրանց հարստությունը չի կորչի, ինչպես պատահեց Գյուլբենկյանի մեծ հարստության հետ, որը օտարի ձեռքն անցավ: Այսօր հայ ամենամեծ բարերարը Չիլիայից Քըրք Քըրքորյանն է: Նա շատ անգամ է օգնել մեր կազմակերպությանը, պատվիրելով, որ մամուլին չհայտնենք այդ մասին: Այո, մենք ունենք անհատ բարերարներ: Սակայն հարկավոր է, որ ամբողջ մեր ժողովուրդը դառնա ինքնօգնության գործի նվիրյալ հայրենապաշտ:

ԱԶԳ միջազգային

Անգլիական The Economist հանդեսի թղթակիցը, անդրադառնալով մի շարք արեւմտյան երկրների բարձրացրած աղմուկին, թե վերջին շրջանում Եվրոպայում աջերն սկսել են ակտիվանալ, փորձում է ճշմարտել՝ ինչքա՞ն են նրանք ուժեղ եւ ի՞նչ աստիճանի է եվրոպայի վտանգավոր։

Ըստ նրա, ժողովրդային ազգայնականությամբ տոգորված մի անձ նախագահության թեկնածուների 9 ին ձայների մոտ մեկ հինգերորդը վաստակեց Ավստրիայում տեղի ունեցած ընդհանուր ընտրություններում։

Նույն օրը Բելգիայի երկրորդ խոշոր Անտվերպենում անցկացված տե-ղամասի միայն կոալիցիոն կառավարություններ, ինչ որոշես հակաիմաստավորեց օրինակ է բերում Գերմանիան, որտեղ ծայրահեղ աջերն անկած են աճում, եւ Անգլիան, որտեղ վերջերս անցկացված տեղական ընտրություններում նրանք կորցրել են խորհրդարանի միակ աթոռը, որ մինչ այդ պահպանում էին։

Ճիշտ է, գրում է այնուհետեւ հոդվածագիրը, որոշ «ախտանշաններ» հայտնվել են, սակայն ծայրահեղ աջականությունները առայժմ տեխնիկապես շատ թույլ են։ Նրանք ֆաշիստներ չեն, ոչ էլ նեոֆաշիստներ կամ կլանիստներ։ Հիտլերն ու Մուսոլինին այլեւս «չիպարներ» չեն։ Նոր-ներ եւ նրա Ազգային ճակատի կողմնակիցների թիվը տատանվում է ընտրողների 10-14 տոկոսի սահմաններում։

Սակայն Ավստրիայում եւ Իտալիայում է, որ այդ կուսակցությունները ունեն մեծանալու կամ կոալիցիոն կուսակցությունների մեջ մտնելու հնարավորություն։ Թե ինչքանով են նրանք «պատասխան» դառնալու վտանգով սպառնում շրջապատին, առայժմ պարզ չէ։ Նշված երկրներում այդ կուսակցությունների ղեկավարները խառնաշփոթ անց, հարգված անձնավորություններ են, որոնք չունեն «փրկարարներ» դառնալու հիմնադրական եռանդ կամ վե-

ԵՎՐՈՊԱ

Ծայրահեղ աջերի գործունեության աՃ

ղական ընտրություններում հականերգաղթի տրամադրություններ ունեցող մի կուսակցություն արժանացավ ձայների մեկ հինգերորդին։ Իտալիայում, ամենավերջին հարցման տվյալներով, աջակողմյան կուսակցություններից ամենածայրահեղականի առաջնորդն այժմ համարվում է երկրի ամենաժողովրդական քաղաքագետը։ Ֆրանսիայում անցած տեղի ունեցած եվրոպական ընտրությունների արդյունքները խոսում են այն մասին, որ ընտրողների մոտ մեկ չորրորդը կարող է հետագայում սատարել ծայրահեղ աջակողմյանների կողմից առաջադրված մի թեկնածուի։ Այս տվյալները շարադրելուց հետո The Economist-ի թղթակիցը հարց է տալիս, թե ինչ դեմք է ակնկալել այդ ամենից, եւ առողջ դատողությամբ ու առանց խուճապի մատնվելու համարում է փաստել։

Նա արդարացի է համարում խնդիրը ներկայացնել որպես «տագնապահարույց փոփոխականության» խնդիր, այն առումով, որ ծայրահեղական աջերն այժմ շատ ավելի ուժեղ են ավելի շատ երկրներում, քան առաջ։ Նրանց նկատմամբ մասսաների հակվածությունը նա փորձում է բացատրել «ընտանեկան արժեքների չխարմամբ, եվրամիության անհամաձայնության հետեւանքով ազգային ինքնության կորստով, օտարազգի ներգաղթյալների մեծ հոսքով դեպի եվրոպական երկրները, փողի արժեզրկմամբ եւ այլն»։ Բայց նա առայժմ արդարացված չի համարում այն տեսակետը, որ մի շարք արեւմտյան երկրներ բարձրացնում են Եվրոպայում ֆաշիզմի վերադարձի ահազանգը։

Հնարավոր համարելով աջերի սենտենցիոն ղեկավարությունը որպես կառավարման՝ լավագույն ձեւ։

Գերմանիայում, որն ամենից ավելի հիմքեր ունի մտահոգվելու, հանրապետականները եւ այլ աջակողմյան կուսակցություններից առավել վտանգավորը, մեկուսացրել են իրենց նախկին Վաֆեն-ՍՍ-ի ղեկավարին՝ Ֆրանց Շյոնհուբերին, իսկ դրանցում նոր կազմակերպված ամենամեծ կուսակցությունը Բրիտանիա դեմոկրատական միությունը, բավական լայնախոհ է։ Այն եվրոպականամետ է եւ ինտերնացիոնալիստ։

Իսպանիայում եւ Պորտուգալիայում հակադեմոկրատական ուժերը շատ քիչ պատասխանատվության են արժանանում ժողովրդի կողմից։ Իսկ սկանդինավյան երկրներում ներգաղթյալների ընդդիմություն անզոր է։ Ֆրանսիայում Ժան-Մարի լը Պե-

փոքր հաջողությունները դեռ չեն նշանակում, որ ֆաշիզմի ուրվականը սավառնում է Եվրոպայում մեկ։ Բայց մյուս գլխավոր կուսակցությունները պարտավոր են ավելի զգոն լինել եւ հետեւել նրանց «ցուցադրին ջուր լցնող» տրամադրություններին, փոխելով ժամանակին զգալ դրանք։ Բայց այդ հանգամանքն էլ չի՞ նշանակում, որ ժողովրդավարությունն ու այն դավանող կուսակցությունները ստիպված կլինեն հեռացնելու իրենց գործունեության շրջանակները, ավելի մեծ տեղ հատկացնելով զուտ ազգայինին։ Իսկ դա էլ իր հերթին չի՞ ստեղծի մի նոր «տեսակի» Եվրոպա, որը նկատվում «հյուրասեր» է այլազգիների հանդեպ։

Պատրաստեց
ՅԱԿՈԲ ՕՀԱՆՅԱՆԸ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ֆրանսիան չի հրաժարվում Աֆրիկայից

ՓԱՐԻԶ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Ֆրանսիայում սկսվել է ֆրանկո-աֆրիկյան 18-րդ գագաթաժողովը, որին մասնակցում են աֆրիկյան 35 երկրների եւ Ֆրանսիայի ներկայացուցիչները։ Հանդիպման մեկնարկը նախագահ Միտերանի ելույթն էր, ուր նշվում է, որ Ֆրանսիան չի հրաժարվում Աֆրիկայում ունեցած իր դերից, բայց եւ գտնում է, որ վաղուց հասունացել է աֆրիկյան պետություններում առկա վարչակարգերի դեմոկրատացման հարցը։ Միտերանը նպատակահարմար է գտել միջաֆրիկյան խաղաղարար ուժերի ստեղծումը, որոնք կարող էին անհրաժեշտության դեպքում շտապ միջոցառումներ ձեռնարկել մինչեւ ՄԱԿ-ի ուժերի ժամանումը։

Չինաստանը ողջունում է ազատ առեւտուրը

ՊԵԿԻՆ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Չինաստանը ողջունել է Ասիա-խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանում ազատ առեւտրի գոտի ստեղծելու գաղափարը։ Այդ մասին հայտարարել է Չինաստանի արտաքին տնտեսական հարաբերությունների եւ առեւտրի նախարարը։ Նա մասնակցելու է նոյեմբերի 11-ին Ինդոնեզական Բոգոր քաղաքում մեկնարկող խորհրդակցությանը, որին մասնակցելու են հիշյալ տարածաշրջանների երկրների առեւտրի նախարարները։

Նեպալ. Բախումներ ընտրություններից առաջ՝ 6 զոհ

ՆԵՊԱԼ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Կտրուկ սրվել է ներքաղաքական իրավիճակը Նեպալում, ուր նոյեմբերի 15-ին կայանալու են վաղաժամկետ խորհրդարանային ընտրություններ։ Վերջին օրերին տարբեր քաղաքական խմբավորումների բախումներում սպանվել է վեց մարդ։

Բոսնիա. Ռազմական իրավիճակը հանդարտվել է

ՍԱՐԱԵՎՈ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Բոսնիայում տեղակայված ՄԱԿ-ի ուժերի հրամանատարները հաղորդել են, որ բազմակի նախազգուշացումներից հետո ռազմական իրավիճակը Սարաեւոյի շուրջ հանդարտվել է։ Բրիտանացի գեներալ Մայքլ Ռոուզը հայտարարել է, որ, դիմելով բոսնիացի սերբերին ու մահմեդական կառավարությանը, ՄԱԿ-ը շեշտել էր, որ երկու կողմերը վտանգում են խաղաղության գործընթացը։ Ռոուզը նաեւ հույս է հայտնել, որ զակիք ծմեռը կստիպի հակամարտող կողմերին նվազեցնել ռազմական գործողությունների ծավալը։ Նա հաստատել է, որ վերջին 36 ժամվա ընթացքում ռազմական իրավիճակը Սարաեւոյի շուրջ նկատելիորեն հանդարտվել է։ Երկու գիշեր շարունակ ՆԱՏՕ-ի օդանավերը ցածր բարձրության վրա թռիչքներ են կատարում այս շրջանում։ Բուտրոս-Ղալին իր հերթին կարգադրել է անհապաղ ժողով գումարել ժնեւում եւ քննարկել Բոսնիայի կացությունը։

ԼՈՆԴՈՆ

Մեծ Բրիտանիան սկսում է նավթ արդյունահանել օվկիանոսում

ԼՈՆԴՈՆ, 8 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ-ՆՈՎՈՍՏԻ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ «Բրիթիշ փեթրոլեումը» եւ «Շելը» Մեծ Բրիտանիայի կառավարությունից ստացան Ատլանտյան օվկիանոսում, Հյուսիսային ծովից դուրս երկրի պատմության մեջ նավթի առաջին հանքավայրի մշակումն սկսելու թույլտվություն։ Նավթահորերի շրջանը գտնվում է Շեթլանդյան կղզիներից արեւմուտք։

Ինչպես նշեց «Բրիթիշ փեթրոլեումի» ներկայացուցիչ Դեյվիդ Նիկոլսը, ընկերության նոր նախագիծը «ոչ մի դեպքում չի անդրադառնա Կասպից ծովի նավթի մշակման ակտիվության վրա»։

Ծրինեյվեն անվանումն ստացած նոր հանքավայրը պարունակում է մոտ կես միլիարդ բարել նավթ։ Մասնագետների գնահատումների համաձայն, Մեծ Բրիտանիայի ափերի մոտ ակայված Ատլանտյան օվկիանոսի ծանծաղուտը պարունակում է նավթի ավելի մեծ պաշարներ, քան այսօր Հյուսիսային ծովում մշակվող բոլոր հանքավայրերը։

ԿԱՆԱԾ ՄԱՅՐՑԱՄԱՔ

Ավստրալիան ուզում է դուրս գալ Բրիտանական ընկերակցությունից

Եթե գոյություն ունի միապետությունը հիմնաքարի կերտով խորհրդանշող մի հաստատություն, դա, իհարկե, Բրիտանական ընկերակցությունն է, կայսրության նախկին տարածքներ հանդիսացող 51 երկրների այդ յուրօրինակ ակումբը, որ տեղ շուրջ մեկ միլիարդ մարդ է բնակվում։ Անգլիայի թագուհին անոր ծովյան 17 երկրների դե կավարն է։ Ուինսթոն

Չերչիլը այդ երկրները համեմատում էր լուսնի ծառագայթի հետ, որը «նույնքան անբեկանելի է, որքան անորսալի»։

Ինչպես հաղորդում է Le Point հանդեսը հոկտեմբերի 29-ի համարում, բրիտանացիներին այնքան հոգեհարազատ

Ավստրալիան որոշել է ամրապնդել իր ինքնությունը եւ կամերը խզել Բրիտանական ընկերակցության հետ։ Հեռացնելով ավելի ու ավելի շատ մարդիկ իրենց հարց են տալիս, արդարացի՞ է արդյոք, որ Ավստրալիան գլխավորում է մեկ ուրիշ երկրի միապետ։ Ավստրալիայի վարչապետ Պոլ Քիթինգը առաջ է քաշել մինչեւ այդ դարանակցային երկրի ստեղծման հարյուրամյակը՝ 2001 թվականը, Ավստրալիայում հանրապետական վարչակարգ հաստատելու հարցը։ Այդ գաղափարին հավանություն է տալիս ավստրալացիների մեծամասնությունը, ինչպես ձախերը, այնպես էլ աջերը։

Ի տարբերություն 1950-ական թվականների, երբ Ավստրալիան բնակեցված էր առավելապես անգլո-սաքսոնական ծագում ունեցող ներգաղթյալներով, ներկայումս երկրում նրանք մեծամասնություն չեն կազմում։ Տնտեսական առումով եւս Մեծ Բրիտանիան առաջատար գործընկեր չէ եւ իր տեղը զիջել է Հարավարեւելյան Ասիայի երկրներին։ Մինչեւ 2000 թվականը նախատեսվում է հանրաքվե անցկացնել Ավստրալիայի նախագահ ընտրելու նպատակով։ Քուինսլենդի նահանգը (բառացիորեն՝ Թագուհու երկիր) արդեն իսկ պաշտոնական փաստաթղթերում վերացրել է միապետության հիշատակումը, ինչպես նաեւ Բրիտանիայի միապետների հավատարմության երդման նասվությունը։

Վերջին տեղեկությունների համաձայն, Պապուա Նոր Գվինեան եւ Կանադան նույնպես ձգտում են սահմանափակել իրենց կապերը Բրիտանական ընկերակցության հետ։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Պապը դեմ է կին հոգեւորականներին

Հռոմի Հովհաննես Պողոս երկրորդ պապը կտրականապես մերժել է կանանց հոգեւորական աստիճան ձեռնադրելու հնարավորության միտքն անգամ։ Երկու հոգեւորական աստիճան ձեռնադրելու հնարավորության միտքն անգամ։ Երկուշաբթի օրը Առաքելական պալատում ընդունելով ԱՄՆ-ի կաթոլիկ եւ բողոքական եպիսկոպոսներին՝ հովվապետն ընդգծել է, որ կին հոգեւորականների ի կան եպիսկոպոսներին՝ հույս գալը կհակասեր Հռոմի կաթոլիկ եկեղեցու հազարամյա ավանդույթներին։ Հովհաննես Պողոս երկրորդի ասելով, նրա կարողությունից վեր է փոխել այն, ինչ ժառանգություն է տրվել եկեղեցուն։ Ընդսմին, պապն ըստ երեւույթին նկատի է ունեցել կանանց նահանջուրության դեմ իր երկու գլխավոր փաստարկները. նախ՝ Հիսուս Քրիստոսն ինքն է ընտրել իր մերձավոր աշակերտներին, բայց երկրորդ՝ վաղ քրիստոնեայների մեջ չի եղել գեղեցիկ սեռի ներկայացուցիչ, երկրորդ՝ վաղ քրիստոնեական ժամանակներից կանայք երբեք ձեռնադրման միջոցով վերին աստվածային օգնության հույս չեն ունեցել։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Պրետորիա. Սպանվել է ռեֆորմիստական եկեղեցու գլխավորը

Տեղային խտրականությունը ճնճղացող մի սպիտակամորթ հոգեւորական է սպանվել այստեղ անցյալ շաբաթ օրը, հաղորդում է Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը։ Այդ առնչությամբ քաղաքական եւ եկեղեցական դեկավարներ, ե լքիչ ունենալով կիրակի օրը, այն միտքն են արտահայտել, որ հնարավոր է հակասությունը Հարավային Աֆրիկայում։ Սպանվածը՝ Յոհան Հեյնսը, հոլանդական ռեֆորմիստական եկեղեցու գլխավորն էր։ Նրան Պրետորիայի իր տանը գլխին ուղղված կրակոցով սպանել է «մի անծանոթ»։ Ոստիկանությունն առայժմ ոչ մի դրդապատճառ չի բացահայտել, բայց այլ աղբյուրներ նշում են, որ սպանությունը ծայրահեղականների գործն է։

ՓԱՐԻԶ

Խլամ արմատականը արտաքսվեց

Արմատականների խառնաշփոթության զրադված մի մահմեդական հոգեւոր առաջնորդ կիրակի օրը Ֆրանսիայից Ալժիր է վտարվել, հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը։ 32 ամյա Նաֆա Զահարեդդինին արտաքսել են երկրից հասարակական կարգը խախտելու սպառնալիք ստեղծելու մեղադրանքով։ Երկուշաբթի ընթացքում սա երրորդ դեպքն է, որ Ֆրանսիան իր երկրի սահմաններից դուրս է հանում արմատականություն քարոզող մահմեդական առաջնորդին, վախենալով, որ այդ գաղափարախոսությունը տարածում կգտնի նաեւ իր մահմեդական համայնքի անդամների շրջանակներում։ Հոգեւորականի կողմնակիցները բողոք են ներկայացրել, ասելով, որ Ալժիրում նրան կարող են սպանել։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Եւ լողում էր նավը՝ եգիպտոսից դեպի անհայտ երկրի ափերը: 1947 թիվն էր: Նավի վրա էր եւ Անդրանիկ Քոչարյանը՝ ո՞ւր ես, Հայաստան, ելիր ինձ ընդառաջ ... մոր օրհնության: Մեկնումից առաջ ստեղծագործական ալբոմը տարել էր հանրահայտ հայ լուսանկարիչ Ալբանին, որը լուրջ ծնողելուց հետո իր տաղանդն էր առաջարկել տաղանդավոր տղային՝ գնում ես Հայաստան, ոչ ի՞նչ անես, մնա՛, լավ կլինի: (Նույն Ալբանը, որն իր ծննդյան օրը փարիզյան հայտնի սրճարանում անսպասելիորեն հայտնվել էր Մոդիլյանիի հետ վեճուկալի մեջ, այնուհետ մտերմացել նրա, Պիկասոյի հետ): Բայց տղայի գլուխը մտած հայրենիքի «որդը» բավական հաստակող էր...

Անդրանիկն իրեն հարմարեցրեց ընտրեց հենց նավի վրա: Չախարյան հույրերից մեկը սուրճ էր բերել, եւ նրա սիրտը շատ անց ստացել էր Լեւոն Չալեն Այուրմենյանից: Լուսանկարվելու ժամանակ նույն տպագրված է նրա «Մասնաճողեր» գրքի սուրբեր շարիկին) Այուրմենյանը նայում է հեռանալ սարին ու հարցնում, թե Քոչարն ի՞նչ արարած կուզենար ունենալ, եւ ստանում է՝ էլի սրանից, պատասխանը: Հինը մինչեւ հիմա էլ աշխատում է, մյուսը փոքրիկ վերանորոգման կարիք ունի:

Նիկոլայ Քոթանջյանն Անդրանիկ Քոչարի արվեստը բնորոշում է որպես դասական գեղանկարի դրսեւորում, հանի որ նրա նկարները սովկ տպիի ամուսնանում չեն, դրանցում չափազանց մեծ է լուսանկարչի միջամտությունը, միջնորդավորումը «Կոչոյանն ասում էր, որ Քոչարն խելական նկարիչ է: Ոչինչ կապ ունեին կերպարվեստի հետ, խիստ բարձր էին գնահատում նրա տաղանդը: Չմոռանանք, որ 60-ականները կերպարվեստի ծաղկման շրջանն էին սովորաբար կրկնում: Բարդ բան է տպիի մեջ խտացնել այն ամենը, ինչով օժտված է մարդը: Նա դրա վարպետն էր, խոսում էր ու չխկացնում: Բայց միայն բնազդը չէր նրան առաջնորդում, բանականությունն իր հերթին իր գործն էր անում: Տեսական հողված ունէր բնորդի ծեռների դերի մասին (դարձյալ դասական դիմանկարից է գալիս): Ձեռները միայն կոմպոզիցիոն դեր չէ, որ ունեն, նրանք լրացնում են բնորդի բնավորությունը, հոգեբանությունը, անգամ գրադրում են մասին են ակնարկում» (Ն. Ք.):

Ինը՝ վարպետն ասում էր, որ յուրաքանչյուր մարդու դեմքն ու հոգեկան աշխարհն անկրկնելի են, եւ դիմանկարի նպատակն է այդ անկրկնելին պատկերելը: «Կարծիք կա, որ դեմքերը լինում են լուսանկարելի եւ ոչ լուսանկարելի: Ես համոզված եմ, որ չկա մի դեմք, որն ինչ-որ կեսում ֆոտոգենիկ չլինի, այդ կեսը հայտնաբեր է որոնել, այսպես արվեստում, լուսանկարչությունն էլ, որպես նրա մի ուղղություն, նորնոր այս երկրում սկսվում էր դիտվել որպես արվեստ»:

Անդրանիկ Քոչար-75

Ասաց՝ կանգ առ, ակնթարթ, ու ակնթարթը հավերժացավ

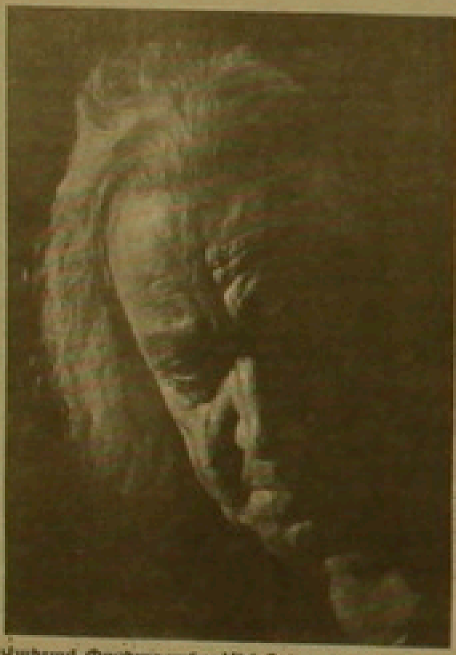

Վահրամ Փափազյանը Սէր Գրէգորի դերում

Լուսանկարը ծնվում է երկրորդ անգամ, երբ այն մշակում ես, լույս ու ստվերի, տոնի, խնդիր ես լուծում: «Դրա համար մեծ համբերություն ու վարպետություն է պետք, ինչով օժտված էր հայր Քոչարը, եւ ինչը նկատվում է նաեւ որդու լուսանկարներում. «Ես նրանից ինչ-ինչ բաներ սովորել եմ նրա նկարներին նայելով», ասում է լուսանկարիչ Ռուբեն Աբայանը:

Կինոոպերատոր Ալբերտ Յավուրյանը՝ մանկավարժական ինստիտուտում կինո դասավանդելիս ուսանողների համար որպես բարձրակարգ ցուցանմուշ օգտագործում էր Քոչարի լուսանկարները:

Մեծ, ահռելի մեծ ժառանգություն տեղ է նկարչի վարպետությունը»:

Քոչարի նկարների լուծումներում պատահական ոչինչ չկա. բնազդային բռնկումները բանականության ուղղորդմամբ ամենայն ճշգրտությամբ տալիս են տոնի, լույս ու ստվերի, կոմպոզիցիայի, ֆոնի, պլանների բացառիկ ու միակ լուծումը, ասես բնության մեջ այդ գործն արդեն նախասահմանված էր, լուսանկարիչն այն հայտնաբերել է պարզապես:

Մինչեւ՝ իր կտավի ֆոնին, Իսահակյանը՝ Նեֆերտիտիի կիսանդրու ու ծաղկած կակտուսի հետ իր հոգեւոր հարեւանությամբ, Կաթողիկոս Վազգեն Առաջինը՝ տիեզերական հանդարտությամբ, ասես հարից կերտած խանդակագործ Տարագյոսը, մերկ ուսերով անասան Մահարին, արտիստներ, գիտնականներ, պատահական մարդիկ (անտարբեր չէր եւ գեղեցիկ կանանց հանդեպ): Ի դեպ, նա սիրում էր նաեւ գրառումներ անել իր լուսանկարած մարդկանց ու լուսանկարելու պահերի մասին:

Դրանցի գիշեր ու շատ էր սիրում էր ուզել, որ մինչեւ նման չնկարի պատրաստած սուրճը վայելի: Համոհկի ծեռը խնդրեց խաղավառապետ Յակոբ Առաքյանից, «յոթ օր, յոթ գիշեր» հարսանիք եղավ նավի վրա, Ռուսաստանի դեսպան Շեգորինն էլ խավոր եղավ նորապսակներին: «Ու մինչեւ կյանքի վերջն էլ մայրս հորս համար սուրճ է եփում ու իր ձեռքով էլ մատուցում... Ու ասեմ, լավ էինք ապրում՝ չէ՞: Մայրս կարողանում էր չեղած տեղից մի բան ստեղծել: Հայրս ասում էր, որ ինքը պրոֆեսիոնալ չի, սիրող է: Պրոֆեսիոնալն իր արածով ապրուստ է հայթայթում, ինքը՝ հակառակը, իր ունեցածը մինչեւ վերջ ծախսում էր լուսանկարչության նյութեր հայթայթելու վրա...», ասում է որդին՝ Վահան Քոչարը:

Հայաստանում Քոչարին կինոօպերատորի աշխատանք չվեցին «Հայֆիլմում»: «Հարբածի նման էր նա Հայաստանում, ասում է արվեստաբան, նկարիչ Նիկոլայ Քոթանջյանը, եկել էր ու համոզված տեսել, որ էստեղ բոլորն էլ հայ են, երկիրն էլ՝ Հայաստան... Ամեն ինչ ուզում էր նկարած լինել, մանավանդ՝ մարդկանց: Չնայած շատ պրոզայիկ, իրական բան կա նրա արվեստում, բայց ռեալական եռանդն ուժեղ է բաբախում»:

Անդրանիկ Քոչարը՝ հոյակապ, տեղական, միութենական ու միջազգային երկու տասնյակ ցուցահանդեսների հեղինակ (դեռ 1948-ին «Մոսկվա» կինոթատրոնի սրահում Հայաստանի պատկերասրահի 80 լավագույն գործերի գունավոր վերարտադրություններով ցուցահանդես բացեց), բազմաթիվ մրցանակների (այդ թվում՝ միջազգային) դափնեկիր, «Երեւան» ֆոտոակումբի (1962 թ.) հիմնադիր, մանուկի «ատող», որին անդրադառնում էին կամ իր լուսանկարներով, կամ իր մասին ակնարկներով, կոմ, վարպետ, ուսուցիչ... որը սեփական տաղավար չունէր: Ունենում էր լաբորատորիաներ՝ փոքր, խոնավ. «Ես երկրում, ուր ուզում ես՝ գնա, եթե լուսանկարիչ ես, ուրեմն հաստատ ինչ զուգարանի կողքին են տեղ տալու, որ ջուրը հետո լինի լվալու: Վիկտոր Համբարձումյանը, երբ հայրս ակադեմիայում էր, ասում էր՝ Քոչարին Լուսնի վրա եմ տեղ տալու»:

Մի ատարասով է հիմնականում նկարել՝ Ռոլլեյֆլեքսով: Եգիպտոսից էր բերել: Մի այլ Ռոլլեյֆլեքս էլ սարքներ

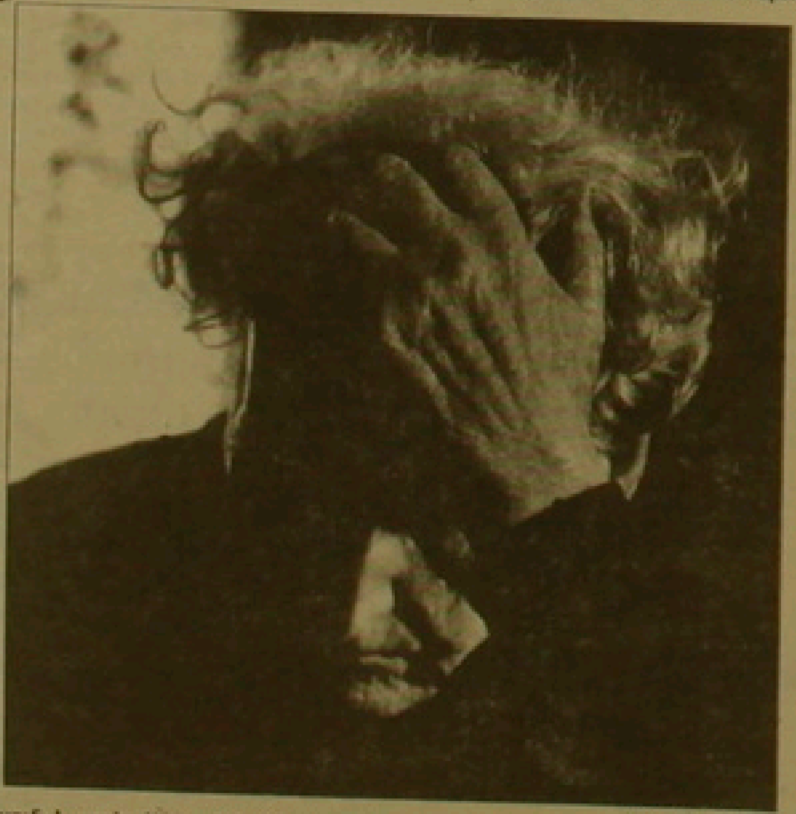

«Իմ Սարյանը»

թյուն է թողել Անդրանիկ Քոչարը. դիմանկարներ (սրանք նրա ստեղծագործության զգալի մասն են կազմում), բնանկարներ, ճարտարապետական հուշարձաններ (Խանդակագործ Ռուբեն Շահբազից խնդրել էր Ի-ԺԸ դարի լավոշ ճարել, ուզում էր գիշերային ֆոնի վրա նկարել հայկական եկեղեցիները), ինչպես նաեւ նատյուրմորտներ, որոնք չնայած բավական քիչ են, բայց ամենավառ վկաներն են Քոչարի գեղանկարչական մտածողության: Ինչպես նկարիչն է նկարել սովորում նատյուրմորտից, նա գտնում էր, որ լուսանկարիչն էլ պիտի դրանից սկսի: Նատյուրմորտների մեջ անգամ աբստրակցիա լուսանկարներ ունի: Նրա նատյուրմորտները վերարտադրության (ռեպրոդուկցիա) չմիջնորդավորված ընթացք են՝ կտավը չկա, այն միջնորդ չէ նատուրայի եւ լուսանկարչի միջեւ: Դիմանկարի անգերազանցելի վարպետ է լուսանկարիչը. «Յանկացած դիմանկարում Քոչարը մարդուն նայում է հարգանքով, հիացած: Ոչ մի դիմանկար կոմպոզիցիայով մյուսին չի Մարտիրոս Սարյանին, առանց բացառության լուսանկարում էր Սարյանի բոլոր կտավները, հիմա նման լուսանկարներ կան, որ Սարյանի գիտակների համար անգամ անհայտ կտավներ են պատկերում:

Բազմակողմանիորեն օժտված մարդ էր նա: Քանդում, սարքում էր ապարատը, անգամ հոկանոցով «բլից» էր սարքել իր համար: Նկարը տպելիս մասերը դահճակահարի նման էր շարժում ու կախարդական կոմբինոռում ունէր: Վեց լեզու գիտէր Քոչարը եւ հրաշալի գիտէր, թե ով է ինքը, որտեղից է գալիս եւ ուր է գնում:

Անդրանիկ Քոչարը՝ ոչ բարձրահասակ, համարձակ, ինքնավստահ, հանճարեղ ու հազվագյուտ, մահացավ 1984-ին. տասը տարի առաջ կարկամահար էր եղել: Երեք տարի անց նրան միացավ կինը, որ բացի ամենամյա սուրճից ու ծով համբերությունից, նրան դուստր եւ որդի էր պարգեւել:

ՌՈՒԶԱՆ ԽՈՒՇՈՒՏՅԱՆ

ՆՎԻՐԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԲԸՄ-ն հովանավորում է հայորդաց դպրոցներին

ԵՐԵՎԱՆ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ: Արարատյան հայրապետական թեմի հայորդաց դպրոցների տնօրեն Սիմոն Սիմոնյանը խոսելով այս մանկական կրթօջախներին ցույց տրվող աջակցության մասին, նշեց, որ շուտով թեմի հայորդաց բոլոր դպրոցները կստանան շուրջ 5 հազար ամերիկյան դոլլարի արժողությամբ գրենական պիտույքներ՝ կերպարվեստի խմբակների համար անհրաժեշտ վրձիններ, ներկեր, ալբոմներ: Բացի այդ, դպրոցների զանազան այլ խմբակներ կապահովվեն իրենց անհրաժեշտ պիտույքներով: Այս ամենը գնելու համար գումարը տրամադրել է Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությունը, իսկ անհրաժեշտ պիտույքները գնվել են Իրանից:

Վարդգես եւ Ռիտա Պալյան հիմնադրամ ի նպաստ Երեւանի համալսարանի

Հայրենիքին օգտակար լինելու, նրա ցավերն ու խնդիրները թեթեւացնելու, նյութական օժանդակություն ցույց տալու գործին սփյուռքում լծված են շատերը, բայց Վարդգես եւ Ռիտա Պալյանների մեզանում շատերն են ճանաչում մեր կարիքներին զարմանալի ողներաշխությամբ ու նրբանկատ վարքով արձագանքելու շնորհիվ: Անցյալ ամիս նրանք ներկական առաքելությամբ դարձյալ հայրենիքում էին այս անգամ Երեւանի պետական համալսարանի 75-ամյակի հոբելյանական տոնակատարություններին մասնակցություն ունենալու առիթով: Համալսարանի միջազգային կապերի գծով պրոռեկտոր Ռաֆայել Մաթեւոսյանը մանրամասնեց. «Տէր եւ տիկին Պալյանները մեր համալսարանի առաջին բարեկամներից են: Նրանք առաջիններից էին, որ միանգամից ձեռնամուխ եղան համալսարանին օգնելու գործում: 88-ից սկսած սփյուռքում մեծ աշխատանքներ տարեցին ի նպաստ Երեւանի պետական համալսարանի, որպեսզի այն չկորցնի իր դեմքը, ավանդույթները զարգացնելով հասցնելով դառնա ժամանակակից պահանջներին բավարարող հաստատություն: 90-ին ամուսինները առաջին օգնությունն ուղարկեցին համալսարանին առաքելով բազմաթիվ գրենական պիտույքներ, ծրարներ, բլանկներ, որոնցից, առանց չափազանցնելու ասեմ, օգտվում ենք դեռ այսօր: 90-ից սկսած ամեն տարի մեր գիտնականները գործնական այցելություններով լինում են ԱՄՆ-ում: Վարդգես եւ Ռիտա Պալյաններն օգնում են, որ նրանք իրենց մասնագիտական վերապատրաստումն անցնեն ամերիկյան նշանավոր համալսարաններում փորձի փոխանակման համար ամենայն լուրջ ու նպատակային պայմանների ապահովությամբ, եւ որ անկարեւոր չէ, միջամտում են, որ նյութական կողմը. ծախսերն արտահոսքի հրավիրյալ կողմը: Ինչ վերաբերում է համալսարանի 75-ամյակի կապակցությամբ հոբելյանական հանդիսություններին, ապա Պալյաններն այս առիթով երկու խոշոր ձեռնարկի հեղինակ դարձան: Նրանց աջակցությամբ հիմնադրվեց Աստղիկ Աղճայանի հիմնադրամը՝ շուրջ 150 հազար դոլլար, որը վերջինիս կտակի համաձայն, հանձնվել է Ամերիկայի Արեւելյան թեմին տարեկան տոկոսները համալսարանին առաքելու պայմանով: Աստղիկ Աղճայանը սփյուռքահայ մանկավարժ էր, որը մահկանացուն կնքեց երեք ամիս առաջ, եւ հիմա կտակի գործադրության մեջ ալ վելու նոտարական ձեւակերպումներն են արվում: Հիմնադրամը նպաստակ ունի Հայաստանում եւ Արցախում մանկավարժության զարգացման, «Լավագույն մանկավարժ» մրցույթներ անցկացնելու, կրթաթոշակներ սահմանելու, մանկավարժության գծով սեմինարներ հիմնելու, ժամանակակից ամսագրեր ու գրքեր ստանալու:

Վարդգես եւ Ռիտա Պալյանների հաջորդ ձեռնարկը համալսարանի նորակառույց գրադարանի ընթերցասրահներից մեկի՝ համանիստ բացման համար ԱՄՆ-ում 100 հազար դոլլարի հիմնադրամի ստեղծումն էր: Այդ գումարից ստացված տոկոսներով ամեն տարի կնորոգվի, կկահավորվի սրահը, որը կրում է նրանց անունը, ձեռք կբերվի անհրաժեշտ նյութեր, գրքեր: Տիկին Ռիտա Պալյանի անմիջական օգնությամբ կապեր են հաստատվել Վաշինգտոնի Ջորջ Մեյսոնի անվան համալսարանի հետ, որին շուտով կհաջորդի դասախոսների ստաժավորման փոխադարձ այցելություններով համագործակցելու վերաբերյալ:

Նկարում Աստղիկ Աղճայանը կենտրոնում, աջից Ռիտա Պալյան

Պալյանների օգնությամբ գտնվել են այլ բարերարներ, որոնք կանխիկ 30 հազար դոլլար են նվիրաբերել համալսարանի լսարանները նորոգել-կահավորելու եւ իրենց անուններով անվանակոչելու համար: Նվիրատուներն են. Սիմոն եւ Արփի Սիմոնյանները՝ 4000 դոլլար, Գեւորգ եւ Պամելա Թորոսյանները՝ 4000, Իզաբել Հարգուն Առաքելյան՝ 10 հազար, Սարգիս եւ Նաիրի Պալոյանները՝ 4000, Ջոն Առաքելյան՝ 4000, Մանուկ եւ Արփինե Մանուկյանները՝ 4000: Ուղեկարգում է նաեւ Անուշ Մաթեւոսյանի կողմից 50 հազար դոլլարի հիմնադրամ ստեղծելու հարցը, որի Արեւելյան թեմից ստացվող տոկոսները նպատակադրված են լինելու բանասիրական ֆակուլտետում ամենամեծ սրահը բարեկարգելու եւ իր հոր անունով անվանակոչելու համար:

Մենք պետք է համախմբվենք նվիրատվության ընդլայնելու գործին, բոլոր պարտք ունենք հայրենիքի առջեւ», եզրափակեց պարոն Մաթեւոսյանը:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԱՓՅԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նոյեմբերի 12-ին, ժամը 16-ին, Ֆիլհարմոնիայի փոքր դահլիճում կկայանա Հայաստանի առաջատար երաժիշտների համերգ՝ նվիրված ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակի 50-ամյակին եւ Արցախում զոհված մարտիկների հիշատակին: Մուտքը հրավիրատոմսերով, որոնք կարելի է ստանալ «Երեւան» հյուրանոցի 110 սենյակում: Հեռախոս՝ 59-73-62

Հայաստանի գիտատեխնիկական եւ հաղորդակցության միության վարչություն

digitised by A.R.A.R.@

ՇԱԽՄԱՏ

Կարպովը խնդրում է վերադարձնել պարտքը

Օրերս աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովը և ռուսաստանյան շախմատային ֆեդերացիայի նախագահ, հայտնի իրավաբան Անդրեյ Մակարովն անցկացրեցին ժամում սեղմ, նվիրված շախմատային օլիմպիադային, որը շուտով տեղի կունենա Մոսկվայում: Լրագրողները մասնավորապես հետաքրքրված էին նրանով, թե Գարրի Կասպարովը և Անդրեյ Մակարովը ինչպես են գնահատում շախմատում վերջին իրադարձությունները:

Կասպարովի և Մակարովի կարծիքով, 38 տարվա ընդմիջումից հետո Մոսկվայում շախմատային խաղերի մրցումների անցկացումը ոչ միայն մեծ պատիվ է, այլ նաև հսկայական պատասխանատվություն: Սակայն այդ հարցին Ռուսաստանի շախմատային ֆեդերացիան դիմեց մի շարք անվիճելի ծախքերումներից հետո: Դրան է հատկապես վերաբերում Ռուսաստանի աշնանային չեմպիոնատը, որին մասնակցեցին 24 գրոսմայստերներ (1993-ին ոչ մեկը): Ինչ վերաբերում է օլիմպիադայի անցկացման ֆինանսական կողմին, ապա այստեղ կացությունը շատ լավ է: Համաձայն Կասպարովի տեղեկատվության, ատրպետրոլիտ կնախանցի «Խորդուր ինվեստ» ընկերությունը: Բացի դրանից, Ռուսաստանի շախմատային ֆեդերացիան օլիմպիադայի նախապատրաստական աշխատանքները տանում է պարտքի «Ազգային հիմնադրամի» օգնությամբ: Արդեն հայտնի է, թե որտեղ պետք է բնակվեն մասնակիցները: Նման մրցումների պատմության մեջ առաջին անգամ բոլոր թիմերը բնակվելու են մի հյուրանոցում «Կոսմոսում»: Այնտեղ էլ տեղի կունենան նաև մրցումները:

Օլիմպիադայում իրենց մասնակցությունը հաստատել են 30 թիմեր, այդ թվում Անգլիայի, Գերմանիայի և ԱՄՆ-ի տղամարդկանց հավաքականները: Ընդհանուր առմամբ Մոսկվայում սպասվում է 100150

տղամարդկանց և 60 կանանց թիմերի մասնակցությունը: Ինչպես հայտնեց Անդրեյ Մակարովը, Ռուսաստանի հավաքականի առաջին տախտակի վրա կխաղա Կասպարովը:

Իսկ Կասպարովն ինչո՞ւ որոշեց հանդես գալ ՖԻԴԵ-ի մրցումներում: Չէ՞ որ, ինչպես հայտնի է, այդ կազմակերպության նկատմամբ նա ունի, մեղմ ասած, սառը վերաբերմունք: Եվ նա ի՞նչ կարծիք ունի իր վրա վերցնել օլիմպիադայի կազմակերպման հոգսերը: «Այժմ շախմատը վերապրում է դժվարին ժամանակներ, — բացատրեց Կասպարովը: — Ես օգնելով նրան, ես օգնում եմ ինձ: Ես Ռուսաստանի շախմատիստ եմ և իմ պարտքն եմ համարում անկախ պրոֆեսիոնալ շախմատիստների ընկերության և ՖԻԴԵ-ի միջև փոխհարաբերություններից, հանդես գալ Ռուսաստանի թիմի կազմում»:

Նույն պահին է Կարպովի մասնակցության հարցը: Ինչպես ասաց Անդրեյ Մակարովը, Կարպովին հրավերն ուղարկված է, սակայն պատասխանը դեռ չի ստացվել: Բացի դրանից, Կարպովի անվան հետ սկսել են կապել ՖԻԴԵ-ին Ռուսաստանի պարտքի վերաբերյալ հարցը (60 հազար շվեյցարական ֆրանկ): Անդրեյ Մակարովի կարծիքով, նման պարտք «իրոք գոյություն ունի, բայց որում այն ծագում էր ԽՍՀՄ-ի ժամանակներից: Հետո Անատոլի Կարպովը, ազնիվ մարդ լինելով, պարտքը մարեց: Սակայն վերջերս տեղի ունեցած ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսում պարզվեց, որ փողերը տրվել էին ... կարծես թե փոխարինաբար: Ավելին, Կարպովը Ռուսաստանի կառավարությանը մի նամակ է ուղարկել, որում խնդրում է իրեն վերադարձնել այդ գումարը:

Հ. Լ.

ՖՈՒՏԲՈԼ

Մարսելի «Օլիմպիկի» նոր տերն ադրբեջանցի Մարատ Մանաֆովն է

ՓԱՐԻԶ, 9 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԹՈՒՐԱՆ-ՄԱԱՐԲ: Մարսելի «Օլիմպիկ» ֆուտբոլային ակումբի նոր տերը դարձավ Սլովակիայի քաղաքացի, ծագումով ադրբեջանցի, գործարար Մարատ Մանաֆովը: Ինչպես հայտնեցին Ադրբեջանի ֆուտբոլի ֆեդերացիայում, Մանաֆովը ձեռք է բերել «Օլիմպիկի» բաժնետոմսերի 50 տոկոսը: Բիզնեսից ազատ պահերին Մարատ Մանաֆովը զբաղվում է ֆուտբոլային ակումբների «հավաքչությամբ»: Այսպես, Սլովակիայի ֆուտբոլի առաջնության ներքևում տարում վերջերս տեղի ունեցավ հետաքրքիր իրադարձություն. բարձրագույն խմբում հայտնվեց «Մարատ» անունով նոր թիմ: Ֆուտբոլասերները լավ ճանաչելով «Դաց» թիմի խաղացողներին անմիջապես հասկացան, որ այն վերնվել է իր անունը: Դա տեղի էր ունեցել այն պատճառով, որ թիմի նոր տերը Մանաֆովը թիմին տվել էր իր անունը: «Օլիմպիկը» Մանաֆովի չորրորդ ֆուտբոլային գնումն է: Սկզբում նա այստեղ գնել էր եռորդ խմբի ինչ-որ հայտնի մի ակումբ, այն նույնպես վերանվանելով «Մարատ», իսկ այս տարվա ամռանը նա դարձել էր Մարսելի թիմի նախագահն ու տերը: Ասամավոր ֆուտբոլասերները ծանոթ են Մարատ Մանաֆովի անվանը: Նա խաղացել է Բաքվի «Նեֆտչի» ակումբում, հանդես եկել Ադրբեջանի երիտասարդական հավաքականի կազմում, ղեկավարել Տյումենի «Գեոլոգ» թիմը:

1995-ին հնարավոր կլինի վոլեյբոլ խաղալ ոտքով

Արենում կայացած իր կոնգրեսում վոլեյբոլի միջազգային ֆեդերացիան (FIVB) ընդունեց մի շարք նոր օրենքներ վոլեյբոլն ավելի դիտարժան դարձնելու համար: Այսպես, 1995 թ. հունվարի 1-ից խաղացողներին իրավունք կտրվի խաղալ ոտքով: «Դա վոլեյբոլը կդարձնի ավելի գեղեցիկ ու դիտարժան», — հայտարարեց FIVB-ի նախագահ Ակոստան: Մինչև հիմա խաղացողը գնդակին կարող էր դիպչել ծնկի վերևի մասով: Այս կոնգրեսի շատ մասնակիցներ, որն ունեն նաև աշխարհի առաջիկա առաջնությունը կազմակերպելու բնույթ, զայրացան վոլեյբոլի նոր օրենքից, հայտարարելով, որ «վոլեյբոլը ֆուտբոլ չէ»: Այնուամենայնիվ, զգալի մեծամասնությունը քվեարկեց նոր օրենքի օգտին: Նոյեմբերին Տոկիոյում կայանալիք միջազգային մրցաշարում, որին կմասնակցեն աշխարհի 4 ուժեղագույն հավաքականները, նոր օրենքը պետք է փորձարկվի: Եվս մեկ կարևոր նորություն, որը կարող է նպաստել վոլեյբոլի դիտարժան լինելուն: Գնդակը խաղի մեջ կարելի է մտցնել դաշտը սահմանազատող գծի լայնության ցանկացած կետից, այսինքն՝ 9 մետր լայնության վրա: Մինչև հիմա թույլատրվում էր գնդակը հարվածով խաղի մեջ մտցնել դաշտի անկյունից 3 մետր լայնության վրա:

Անտարբերություն «Եվրոպա-2000-ի» հանդեպ

Մինչև այսօր ՈՒԵՖԱ-ն ընդամենը մեկ հայտ է ստացել՝ 2000 թվականի ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնությունը կազմակերպելու համար: Նման ցանկություն են հայտնել միայն Բելգիան ու Հոլանդիան, որոնք ուզում են համատեղ կազմակերպել աշխարհամասի հերթական առաջնությունը: ՈՒԵՖԱ-ի ղեկավարները զարմացել են թվեկածու երկրների նման անտարբերությունից: Ֆուտբոլի եվրոպական ասոցիացիայի նախագահ Լեննարտ Յոհանսոնը (Շվեդիա) հայտարարեց, որ Իտալիան եթե ուզում է կազմակերպել «Եվրոպա-2000-ի» մրցաշարը, կարող է նույնպես հայտ ներկայացնել ՈՒԵՖԱ-ին:

Գ. Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ

Նոր կանոնավոր չվերթ դեպի
ԱՄՍՏԵՐԴԱՄ
ամեն շաբաթ օր, սկսած նոյեմբերի 19-ից:

Տեղեկությունների համար դիմեք ՀԱՈՒ գրասենյակներ:
53-05-82
53-06-62

Գասա Կամսկու հայրը օգնություն է խնդրում

«Ես դիմումով կոչ եմ անում օգնել մեզ արդարացի պայքարում», — հայտարարեց ամերիկյան գրոսմայստեր Գասա Կամսկու հայրը՝ Ռուստամը: Նա շախմատային պրոֆեսիոնալ ընկերության ղեկավարներին մեղադրեց իր որդու նկատմամբ անարդարացի վերաբերմունքի համար: «Գասան մեսալդես են բարկվում է խտրականության այն բանից հետո, երբ 5 տարի առաջ մեր ընտանիքը ԽՍՀՄ-ից մեկնեց ԱՄՆ և այժմ բնակվում է Նյու Յորքում», — ասաց Ռուստամը:

Ռուստամ Կամսկու խոսքերով, ինքն էլ տղան է հավասարապես լավ են վերաբերվում և՛ Անատոլի Կարպովին, և՛ Գարրի Կասպարովին: Միևնույն ժամանակ համարում են, որ Կասպարովն ունեցել է բազմաթիվ հիանալի և ազնիվ նախաձեռնություններ, որոնք ուղղված էին նախկին ԽՍՀՄ-ում և ողջ աշխարհում շախմատի զարգացմանը, սակայն նա, չգիտես ինչու, սառեց անձն ինչի նկատմամբ: Շատ երևույթին, փողը, իշխանությունը և փառքը մեստապես խանգարում են: Դա վերաբերում է նաև Գարրի Կիմովիչի հերթական նոր զավակին՝ այսպես կոչված շախմատային պրոֆեսիոնալ ընկերությանը: «Իհարկե, իշխանության և մեծ փողերի համը զգացողն արմատապես փոխվում է, — շարունակում է Ռուստամը: — Կասպարովն ու Կարպովը, շահագրգռված են, որպեսզի շախմատային աշխարհում մնան ղեկավարող դիրքերում: Ուստի նրանք բաժանել են իրենց ազդեցության ոլորտները: Մենք առաջարկում ենք վերականգնել ժողովրդավարական գրոսմայստերական ընկերությունը, մի կազմակերպություն, որի մեջ պիտի մտնեն ՖԻԴԵ-ի ցուցակով 75 լավագույն շախմատիստները, որոնք կկարողանան մշակել խաղացողների պաշտպանության մասին օրենքը, որ ոչ-ոքի ոչ ոք չկարողանա նրանց թելադրել իր պայմանները: Ներկայումս ՖԻԴԵ-ի կոնգրեսներում, պրոֆեսիոնալ շախմատի ժողովներում հավաքվում են ոչ թե շախմատային պրոֆեսիոնալները, այլ ազգային ֆեդերացիաների ներկայացուցիչները, պաշտոնյաները, արմինիստրատորները, որոնք շահագրգռված են միայն անձնական բիզնեսով:

Եթե վերականգնվեր գրոսմայստերների ընկերությունը, ապա հետո կլինեն պայքարել խարդախությունների և մութ անձնավորությունների դեմ, որոնք այժմ վիտում են շախմատի շուրջը և հեռացնում սերուցքը:

Իմ որդին պրոֆեսիոնալ շախմատի ընկերության մրցումներում հանդես է գալիս բավականին հաջող: Այդ ընկերության վարկանիշով նա դուրս է եկել «աշխարհի մրցաշարի» եզրափակիչ: Սակայն վերջերս խաղանական Լինարես քաղաքում, որտեղ անցկացվում էին կիսաեզրափակիչները, մրցավարները բոլորովին «խուլ» էին՝ չէ՞ որ նրանք նյութապես կախված են պրոֆեսիոնալ շախմատի ընկերությունից: Ավագ Կամսկին հայտարարեց, որ Շորթի կողմից թույլ տված բոլոր խախտումները գրանցված են, ուստի պատրաստվում է ընկերության ղեկավարության նկատմամբ դատական հայցը ներկայացնել: Գասայի Շորթին պարտվելուց հետո, նրա հայրը ռեստորանում մոտեցավ Շորթին և դատավորին ու վերջինիս հարցրեց, թե ինչո՞ւ ոչ մի միջոց չձեռնարկեց: «Շորթը լկտիաբար ծիծաղեց: Եվ ես ստանալով նրան ասացի, որ իմ որդին մտավորական է, իսկ ես՝ ոչ, և եթե դատավորը շարունակի ոչինչ չանել, ապա ես պատրաստ եմ ինձ սպանել»: Գիշերը Ռուստամ Կամսկուն տարան ոստիկանական տեղամաս, որտեղ բացատրություններից հետո նրան կշտամբեցին և բաց թողեցին:

«Առայժմ առաջացել է անհասկանալի մի կացություն, — շարունակում է Ռուստամը: — Մենք չգիտենք, այդ ընկերությունը փող ունի, թե ոչ, եզրափակիչ խաղը տեղի կունենա, թե ոչ: Մեզ առայժմ ոչ մի ցենտ չի վճարվել կիսաեզրափակիչներում հաղթանակի համար: Իսկ մեզ հասնում է 50 հազար դոլար: Լավ է, որ մեզ օգնեց հարազատ Թաթարիան: Իսկ Ամերիկան, ավաղ, բոլորովին չխառնեց: Օգնություն ստացանք մեր հայրենիքի կառավարությունը մոտ կանգնած մարդկանցից, մեր ազգի ներկայացուցիչներից՝ կազանի բարարներից, թեկուզ վճարեցինք մարզիչներին...

Այդ կապակցությամբ ավագ Կամսկին հայտնեց, որ իրենք որդու հետ որոշել են հրաժարվել ԱՄՆ-ի հավաքականի կազմում հանդես գալուց, որում նա խաղում էր առաջին տախտակի վրա: Միևնույն ժամանակ նա երախտագիտություն հայտնեց շարժային ամերիկացիներին և այն շախմատիստներին, որոնք Գասային վերաբերվում են մեծ համակրանքով և շարունակում են բարոյապես թիկունք լինել իր որդուն:

«Ընկերության ղեկավարությունը ոչ միայն չի վճարում փողերն, այլ ընդհանրապես լռում է, — ասում է Ռուստամը: — Ոչ ոք չի կարող ասել, թե կարպարովյան ընկերությունը փող ունի, թե ոչ: Բացի դրանից, նույնիսկ հայտարարություններ են հնչում այն մասին, որ Կամսկուն անհրաժեշտ է հեռացնել ընկերության մրցումներից այն պատճառով, որ նա, իբր, վարկաբեկում է այդ կազմակերպությունը: Սակայն մենք ստուգներ չենք, մենք մեկ ու կես տարի ծգսում էինք եզրափակիչին, հաղթելով բազմաթիվ ուժեղ գրոսմայստերների: Ոչ ոք չի կարող մեզ զրկել պայքարը շարունակելու իրավունքից: Մեր փաստաբանների կարծիքով, ընկերության ղեկավարության հետ դատավարության դեպքում մենք այն կշահենք:

Ինչո՞ւ են ուզում դուրս շպրտել իմ որդուն: Միայն այն պատճառով, որ նրա թիկունքին կանգնած չեն հզորագույն հովանավորներ: Չէ՞ որ Կասպարովի և Անանդի, այլ ոչ թե Գասայի՝ վճռական խաղում հանդիպման դեպքում կացությունը բոլորովին այլ կլինի: Չնկատես տանում շախմատ շատ են սիրում և ուզում են, որ աշխարհի չեմպիոն դառնա իրենց հայրենակիցը, հաղթելով Կասպարովին:

Չնկյական միլիոնատերերից շատերը պատրաստ են դրան զոհաբերել մեծ փողեր, և եթե իմ որդուն շարքից հանեն, ապա Անանդը հաստատորեն կխաղա Կասպարովի հետ: Դա նշանակում է, որ մրցանակային հիմնադրամը շատ անգամ կանի, խոսքն արդեն 5-7 միլիոն դոլարի մասին է:

ՍՈԿՐԱՏ «ՍՈԿՐԱՏ»
ավիատուրիստական ֆիրման շարունակում է իր պարբերական չվերթները
ԵՐԵՎԱՆ-ՎԱՐՇԱՎԱ-ԵՐԵՎԱՆ
ավիաերթուղով
Առաջիկա թռիչքները կկայանան նոյեմբերի 16-ին, 30-ին, դեկտեմբերի 14-ին, 28-ին:
Վերադարձը՝ 3 օրից (շաբաթ օրերին):
Հասցեն՝ «Երեբունի» հյուրանոց, առաջին մասնաշենք, 440 սենյակ, հեռախոս 56.39.73

digitised by A.R.A.R.@

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԵՎ ՄԻԱՅՆ ՄԵԶ ՄՈՏ

«ՔՍԻՄԵՔՍՏՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ» ֆիրմայի նվերը Ձեզ և Ձեր մտերիմներին ԾՆՆԴՅԱՆ ՏՈՆԵՐԻ և ՆՈՐ ՏԱՐՎԱ նախաշեմին

ՄԱԼԹԱ

Աստվածներին վայել հանգիստ:

«Քսիմեքստուր - Երևան» ֆիրմայի շնորհիվ Դուք կարող եք Մալթա կղզում դիմավորել Ծննդյան տոները և Նոր տարին: Ուղեգրի արժեքը սկսած 1000 $-ից, երեխաներին 30 % զեղչ:

ԹԱԻԼԱՆԴ - հանգիստ և բիզնես

Դեկտեմբերի 18-ից: Սկսած 1400 $-ից *2 շաբաթվա շրջագայության* համար:

Միայն Ծննդյան տոների և Նոր տարվա շեմին է հնարավոր այդքան չնչին գներով այցելել Թաիլանդ:

Ուղեգրի արժեքում.

- ***** LUXE հյուրանոցներ Բանգկոկում, Պատտայում և Փխուքեթում,
- Դիմավորում և ճանապարհում,
- Անմոռաց տոնական ընթրիք,
- Մոսկվա - Բանգկոկ - Մոսկվա ավիատոմսը:

Երեխաների համար 50 % զեղչ:

Հանգիստ **ԿՈՒԲԱՅԻ** հռչակավոր ՎԱՐԱԴԵՐՈ հանգստավայրում: Ձեզ սպասում են Կարիբյան ավազանի ամենահռչակավոր ****** Sol Palmeras** և ******* Melia Varadero** հյուրանոցները: Դեկտեմբերի 22-ից մինչև հունվարի 5-ը 12 օրով և 24 օրով:

Ուղեգրի արժեքը սկսած 1400 $-ից:

Մինչև 8 տարեկան երեխաներին 50 % և 8-12 տարեկաններին 33 % զեղչ:

ԿԱՆԱՐՅԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐ

Միայն և միայն մեզ հետ:

- 7 օր և 14 օր,
- Յուրաքանչյուր շաբաթ Մոսկվայից,
- Փոքր խմբեր, ընտանիքներ,
- Այսմբրային հյուրանոցներ բոլոր հարմարություններով,

Ուղեգրի արժեքը սկսած 1000 $-ից:

Մինչև 2 տարեկան երեխաներին անվճար, 2-12 տարեկաններին 20 % զեղչ:

Կառնավալ **ԲՐԱԶԻԼԻԱՅՈՒՄ**, ՌԻՈ-դե-ԺԱՆԵՅՐՈ-ՅՈՒՄ:

Աշխարհի ամենագունագեղ տոնակատարությունը Ատլանտյան օվկիանոսի ափին: Լատինա-ամերիկացիների տաքարյուն խառնվածք, դիմակների խորհրդավորություն՝ սա է ԿԱՌՆԱՎԱԼԸ:

Դուք կապրեք Ձեր կյանքի ամենավառ օրերը:

Ուղեգրի արժեքը

**** հյուրանոց 2100 $,

***** հյուրանոց 3200 $:

Ներառյալ ԵՐԵՎԱՆ-ՄՈՍԿՎԱ-ԵՐԵՎԱՆ ավիատոմսը, վիզայի և փաստաթղթերի ձևակերպումը,

- Թռիչքը KLM, IBERIA և Աերոֆլոտ ավիաընկերությունների ինքնաթիռներով,
- Դիմավորում և ճանապարհում օդանավակայանում,
- RIO PALACE *****, RIO INTERNACIONAL ***** և OLINDA **** հյուրանոցներ,
- Սնունդ (նախաճաշ, ճաշ և ընթրիք էքսկուրսիաների ընթացքում),
- Վերելք ֆունիկուլյորով Կորկովադո լեռ, Քրիստոս Քրիստոսի արձանի մոտ ,
- Վերելք ճոպանուղով դեպի Շաքարե գլուխ լեռան գագաթ,
- Զբոսանավով դեպի տրոպիկական կղզիներ (ճաշ),
- Գիշերային զբոսանք ՌԻՈՅՈՒՄ, Սուլատուհիների «Պլատֆորմա» շոուի դիտումով,
- Այցելություն Պետրոպոլիս քաղաք-թանգարանը ,
- Կառնավալային երթի մուտքի տոմս (***** հյուրանոցների համար):

Ժամկետները՝ փետրվարի 19-ից 27-ը, փետրվարի 22-ից մարտի 2-ը և փետրվարի 22-ից մարտի 6-ը:

KSIMEXTOUR

«ՔՍԻՄԵՔՍՏՈՒՐ - ԵՐԵՎԱՆ»

Երևան, Կորյունի փ., 5

Հեռ. 523-908, 523-144

Arina

ԾՆՎԵԼ Է ՄԵԿ ԺԱՄ ԱՌԱՋ ՈՒ ԱՐԴԵՆ ՄԱՅՐԱԿԱՆ ԿԱԹՈ՞Վ Է ՍՆՎՈՒՄ ...

ՙ ԽԵԼԱՑԻ՚ ԵՐԵԽԱ Է ... Ո՛Չ, ՄԱ՜ՅՐՆ Է ԽԵԼԱՑԻ ...

Նա գիտի, որ կուրծը (նախակաթը) անհրաժեշտ է իր փոքրիկի առողջության համար: Այդ պատճառով կրծքով սնուցումը սկսում է ծննդաբերությունից անմիջապես հետո, հենց ծննդատանը: Ինչո՞ւ սպասել, եթե կարելի է փոքրիկի կյանքին տալ առողջ ու հաստատուն սկիզբ:

Հետևե՛ք ցուցումներին՝ կհասնեք հաջողության

Կերակրեք միա՛յն ու միայն կրծքով 4-ից 6 ամիս:

Մայրական կաթ: Սա միակ սնունդն է, որն անհրաժեշտ է երեխային կյանքի առաջին 4-ից 6 ամսում: Այն փոքրիկին կպաշտպանի վարակիչներից:

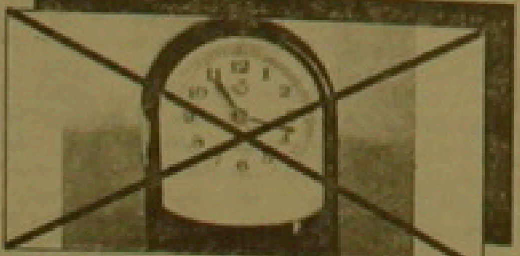

Ռեժիմով մի՛ կերակրեք: Կերակրեք ցանկանալիս և՛ ցերեկը և՛ գիշերը: Հաճախ կերակրեք: Հաճախակի կերակրումները կնպաստեն կաթնարտադրությանը:

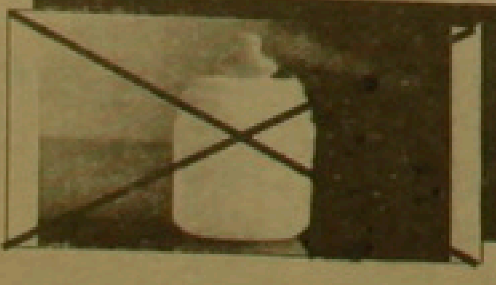

Ո՛չ կաթ, ո՛չ ջուր, ո՛չ թեյ, ո՛չ հյութ: Ոչինչ հարկավոր չէ, բացի մայրական կաթից առաջին 4-ից 6 ամսում:

Մի՛ մտահոգվեք կաթի քանակի ու որակի համար:

Մի՛ մտահոգվեք, որ աղքատիկ սնունդը կվնասի ձեր կաթնարտադրությանը: Նույնիսկ ինչ սնվելով դուք երեխային կապահովեք բավարար սննդարար կաթով:

Կրծքով կերակրելու նոր ցուցումների գրքույկը ձեռք բերելու համար դիմեք ձեր շրջանի պոլիկլինիկա

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան. Երևան 23 Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149 Պատվեր 1909 Տպաքանակը 5000 Ստորագրված է տպագրության 9. 11. 1994 Գինը 25 դրամ

digitised by A.R.A.R.@